

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ
ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ Δ.Σ. ΤΗΣ Ε.Ε. ΚΑΙ ΜΟΝΟΝ

Α. Το Δ.Σ. της 23/10/2002, με την παρουσία ολίγων πλέον μελών της, λόγω της καθυστερημένης άφιξης των αεροπλάνων της Χάρις Καλλιγά και Βασίλη Κονιόρδο, συζήτησε την αντιμετώπιση του προβλήματος των αρχαιολογικών ευρημάτων στον χώρο που επελέγη να ανεγερθεί ως μουσείου Ακροπόλεως του Μουσείου Ακροπόλεως στην οδό Μακρυγιάννη. Αποφασίσθηκε:

Πρώτον, ότι η Εκτελεστική Επιτροπή θα συζητούσε τον τρόπο με τον οποίον η Ε.Ε. θα αντιμετώπισει το θέμα. Η επόμενη Εκτελεστική Επιτροπή είναι προγραμματισμένη για τις 20/11/2002, και η μεθεπόμενη για τις 11/12/2002.

Δεύτερον, ότι μόνον το Δ.Σ. θα έπρεπε να λάβει απόφαση επί της ουσίας. Το επόμενο Δ.Σ. θα γίνει στις 5/3/2003.

Ο Γιάννης Λύρας, με επιστολή του, έχει εκφράσει την άποψη ότι το να αφήναμε το θέμα μέχρι το επόμενο Δ.Σ. θα ισοδυναμούσε με απόφαση αποφυγής λήψης αποφάσεως, άποψη την οποία συμμερίζομαι.

Ευτυχώς, πριν ακόμα λάβω την επιστολή του Γιάννη Λύρα, ο Καθηγητής Χαράλαμπος Μπούρας, μέλος της Εταιρείας ως και του πρώτου Δ.Σ., και μέλος του ΚΑΣ, προσφέρθηκε να παραστεί σε συνάντηση για να εξηγήσει το σκεπτικό του ΚΑΣ σε όσα μέλη του Δ.Σ. αισθάνονται ότι δεν έχουν σαφή πληροφόρηση ή θέλουν να θέσουν ερωτήσεις εν όψει αντιρρήσεων που άκουσαν ή και που συμμερίζονται.

Κατόπιν αυτών, και με την σύμφωνη γνώμη του ΣΑΚ, ορίσθηκε ως πρώτο θέμα στην επόμενη Εκτελεστική Επιτροπή της 20/11/2002, μεταξύ 14.00 και 15.00, συζήτηση επί του θέματος αυτού, με την παρουσία όσων μελών του Δ.Σ. ενδιαφέρονται και μπορούν να παραστούν, όπως επίσης και του καθηγητή κ. Χαράλαμπου Μπούρα. Κατόπιν αυτού η Εκτελεστική Επιτροπή θα είναι, ελπίζω, σε θέση να λάβει αποφάσεις για τον χειρισμό της υπόθεσης εκ μέρους της Ε.Ε. Ενδεικτικά και μόνο θα μπορούσε:

(α) Να αναβάλει οποιαδήποτε περαιτέρω συζήτηση για το Δ.Σ. της 5/3/2003.

(β) Να ζητήσει σύγκλιση έκτακτου Δ.Σ. ώστε να ληφθεί απόφαση επί του θέματος (καταστατικό Άρθρο 10 παράγραφος 2.3).

(γ) Να αποφασίσει ότι η Ελληνική Εταιρεία δεν θα λάβει θέση μέχρι το επόμενο Δ.Σ. αλλά ότι θα οργανώσει δημόσια συζήτηση επί του θέματος.

Πιθανότατα να υπάρξουν και άλλες εναλλακτικές προτάσεις.

Β. Εν όψει της συνάντησης αυτής και για την αντιμετώπιση του θέματος, ελπίζω με περισσότερη διαύγεια, εσωκλείω δύο άρθρα που παρουσιάσθηκαν στην «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ». Θα ήθελα επίσης να καταθέσω κάποιες προσωπικές μου απόψεις που ελπίζω ότι παρά τα πιθανά σφάλματα εκτίμησης εκ μέρους μου, ίσως βοηθήσουν την συζήτησή μας.

1. Άσχετα με την εκστρατεία για την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα, υπάρχει έντονη ανάγκη για ένα νέο Μουσείο Ακροπόλεως διότι πάρα πολλά αξιολογώτατα γλυπτά δεν εκτίθενται, και όσα εκτίθενται δεν εκτίθενται με τον τρόπο που θα έπρεπε, δηλαδή σε ένα μουσείο που πληρεί τις σύγχρονες προδιαγραφές για την ασφάλεια και συντήρηση των μοναδικών αυτών έργων.

2. Δεδομένου ότι αρχαία βρίσκονται στα περισσότερα σημεία όταν γίνεται εκσκαφή στην κεντρική Αθήνα, ήταν φυσικό να υπάρξει προβληματισμός για την εξεύρεση του αρχαιολογικά λιγότερον επιβλαβούς σημείου για το Μουσείο. Η συζήτηση αυτή γινόταν μέχρι το 1991 και η Ελληνική Εταιρεία δεν έλαβε θέση. Ασφαλώς μέλη μας είχαν διαφορετικές απόψεις (προσωπικά προτιμούσα χώρο κοντά στον σταθμό του Θησείου) αλλά κανείς δεν μπορούσε να έχει βεβαιότητα τί θα ανακαλύπτετο όπου και εάν εχωροθετείτο το Μουσείο. Εν πάσει περιπτώσει οι προσωπικές προτιμήσεις του καθενός από μας δεν αποτελούν βάση για την Ελληνική Εταιρεία ως ΜΚΟ να λάβει σοβαρή θέση επί του θέματος του καταλληλότερου χώρου για το Μουσείο σήμερα εφόσον δεν το έκανε όταν γινόταν ευρεία δημόσια συζήτηση επί του θέματος.
3. Όταν η κριτική Επιτροπή απεφάσισε τον Σεπτέμβριο 2001 υπέρ του προτεινόμενου κτιρίου, δύο μέλη της Ε.Ε. συμπεριλαμβανομένου και ενός μέλους του ΣΑΚ εξέφρασαν τις αντιρρήσεις τους. Κανείς όμως δεν πρότεινε η Ε.Ε. να λάβει δημόσια θέση αντίθετη με το προτεινόμενο κτίριο αυτό καθ' εαυτό.
4. Συμπεραίνω ότι το θέμα που παραμένει ανοιχτό αφορά στην προστασία των αρχαιοτήτων που βρίσκονται στο χώρο ανεγέρσεως του Μουσείου και για τις οποίες έχουμε καταγγείλει ότι καταστρέφονται ή βλάπτονται σοβαρά από αυτό. Εκτιμώ ότι αν αποδεικνυόταν κάτι τέτοιο θα ήταν πράγματι κάτι αρχήν επαρκές λόγος ώστε η Ε.Ε. να λάβει αντίθετη θέση.
5. Όμως, και μετά από ανάγνωση της Συνθήκης της Γρανάδας, δεν έχω κανέναν λόγο να πιστεύω ότι απαγορεύεται κάτι αρχήν από οποιαδήποτε διεθνή σύμβαση ή διάσωση αρχαιολογικών ευρημάτων μέσα στους υπόγειους χώρους ενός μουσείου. Μπορεί μάλιστα να επιχειρηματολογήσει κανείς ότι μια τέτοια λύση, ενώ πιθανώς δημιουργεί κάποιες ζημιές σε συγκεκριμένα ευρήματα, διασώζει (και ίσως επιτρέπει επίσης να ερμηνευθεί) πολύ καλύτερα το σύνολο των ευρημάτων. Τούτο όμως είναι ένα σημείο που πρέπει να εξετάζεται κατά περίπτωση – ασφαλώς μπορεί να συμβαίνει και το αντίθετο.
6. Δεν υπάρχει, επίσης, καλώς ή κακώς, απόλυτος κανόνας ότι πρέπει να διασώζονται όλα τα αρχαία ακριβώς στο σημείο όπου ανασκάπτονται. Αντίθετο παράδειγμα προέρχεται από την διαδικασία κατασκευής του μετρό, που θεωρήθηκε από την κοινή γνώμη αναγκαίο έργο κοινής ωφέλειας και για το οποίο επίσης η Ε.Ε. δεν έλαβε αρνητική θέση. Ορθότατα οι αρχαιολόγοι αντιτάχθηκαν, και επιτυχώς, στην περίπτωση της σήραγγας και του σταθμού στον Κεραμεικό. Κατά τα άλλα όμως δεν γνωρίζω να έχει υπάρξει οποιαδήποτε αντίθεση από οργανώσεις ή περιοίκους από οποιαδήποτε περιοχή των Αθηνών στις αναπόφευκτες ζημιές και αφαιρέσεις αρχαίων που έγιναν κατά την εκτέλεση του τεράστιου αυτού έργου. Σ' αυτό το σημείο δέχομαι ότι μπορεί να μου λείπει πληροφόρηση.
7. Η Ειρήνη Γρατσιά έχει ζητήσει τα πρακτικά του ΚΑΣ που αποτελούν ένα πολύ σημαντικό στοιχείο και μας λείπουν. Προς το παρόν έχουμε μόνο την προφορική δήλωση της κας Χωρέμη ότι οι αποφάσεις του ΚΑΣ υπέρ του έργου ήταν ομόφωνες και, η δήλωση αυτή δεν αναιρείται από την θέση που έλαβε η έφορος κα Τριάντη το 1999, διότι απ' ενός η οικεία έφορος δεν είναι αναγκαστικά μέλος του ΚΑΣ, και απ' ετέρου το προτεινόμενο κτίριο του μουσείου στο οποίο αντιτάχθηκε η κυρία Τριάντη το 1999 δεν ήταν το παρόν κτίριο αλλά ένα αρκετά διαφορετικό, που δεν θα διαφύλαττε τα αρχαία στα υπόγεια του όπως επιδιώκεται με την παρούσα αρχιτεκτονική πρόταση.
8. Ασφαλώς το ΚΑΣ μπορεί, όπως όλοι οι θεσμοί που απαρτίζονται από ανθρώπους, να κάνει σοβαρά σφάλματα, ακόμα και με ομοφωνία. Είναι επίσης αλήθεια ότι ο εκάστοτε Υπουργός Πολιτισμού διαθέτει κατά κανόνα ασφαλή πλειοψηφία στο ΚΑΣ, σίγουρα υπηρεσιακή και μέχρι ενός σημείου κομματική. Όμως εάν εξακριβωθεί ότι υπήρξε πράγματι ομοφωνία τούτο αποτελεί σοβαρό τεκμήριο στην περίπτωση καταστροφής αρχαίων αρχαιολογικών λειψάνων διότι οι περισσότεροι έλληνες αρχαιολόγοι είναι πολύ ευαίσθητοι στο σημείο αυτό, πολύ περισσότερο ευαίσθητοι (δυστυχώς) παρά στην καταστροφή αξιόλογων μνημείων των νεώτερων αιώνων.
9. Η κα Χωρέμη δεν φαίνεται να αμφισβητεί ότι μερικά αρχαία, ήσσονος σημασίας κατά την άποψη του ΚΑΣ, θα σκεπασθούν. Τα ερωτήματα που παραμένουν είναι εάν μιλάμε για κάτι

χειρότερο από τις καταστροφές που μοιραία επέφερε η κατασκευή του «μετρό», και εάν θα είναι πιο «ευανάγνωστος» ο χώρος, αρχαιολογικά και ιστορικά, με την ενσωμάτωση σοβαρού τμήματος των ευρημάτων στο υπόγειο του Μουσείου. Είναι πιθανό να μην μπορεί κανείς να σχηματίσει τελική άποψη για το θέμα χωρίς επίσημη επίσκεψη. Οι αρμόδιοι χώρισαν την περιοχή σε χώρους απόλυτης προστασίας, χώρους όπου θα υπάρξει μερική προστασία των ευρημάτων και χώρους όπου κατά την εκτίμησή τους, προηγούμενα έργα είχαν ήδη απαλείψει οποιοδήποτε ίχνος αρχαίου και είχαμε φθάσει στο επίπεδο βράχου. Προφανώς η κρίση των αρμοδίων πάντα επιδέχεται κριτική, φθάνει η κριτική αυτή να είναι προσεκτική και ενημερωμένη.

10. Είναι λυπηρόν ότι η δημόσια συζήτηση έχει διεξαχθεί με σκληρούς τόνους σε σχέση με πρόσωπα, πράγμα που καθιστά πολύ δυσκολότερη την οργάνωση πολιτισμένης δημόσιας συζήτησης επί της ουσίας, παρά στην περίπτωση του Νόμου περί Αρχαιοτήτων, όπου τούτο επιτεύχθηκε στην δημόσια συζήτηση που οργάνωσαμε.
11. Μέλη του Δ.Σ. έχουν εκφράσει την άποψη ότι η υπόθεση δεν διαφέρει από εκείνη του Μαραθώνα. Μετά από σκέψη καταλήγω ότι ασφαλώς οι δύο υποθέσεις συνδέονται σε δύο σημεία:
 - (α) Παρατηρείται σε αρκετούς κύκλους έλλειψη εμπιστοσύνης στις διακηρύξεις του συγκεκριμένου υπουργού και ως συνέπεια στα λόγια εκείνων που τον πλαισιώνουν και συνεργούν στις πολιτικές του.
 - (β) Υπάρχει ευρύτερη έλλειψη εμπιστοσύνης στην λειτουργία των θεσμών του κράτους, σε σχέση με αποφάσεις που αφορούν τους Αγώνες του 2004. Η μείωση αξιοπιστίας των θεσμών σε σχέση με τους Αγώνες συμπεριλαμβάνει ακόμα και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και το Συμβούλιο της Επικρατείας, αλλά μοιραία επηρεάζει περισσότερο τα πολιτικά και ημιπολιτικά όργανα του Κράτους, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται πλέον το ΚΑΣ, κάτι που δεν συνέβαινε παλαιότερα.
12. Η περίπτωση του Μαραθώνα διαφέρει όμως ριζικά στα περισσότερα σημεία ουσίας από την περίπτωση Μακρυγιάννη.
 - (α) Στον Μαραθώνα ο Υπουργός δεν ζήτησε αρχικά την συμβουλευτική γνώμη του ΚΑΣ παρά το ότι ο εκάστοτε Υπουργός Πολιτισμού πάντα διαθέτει ασφαλή πλειοψηφία σ' αυτό, ενώ στην περίπτωση του Μουσείου ζήτησε και πήρε την συναίνεσή του.
Στη περίπτωση του Μαραθώνα ζητήθηκε η γνώμη του ΚΑΣ μόνον αφού είχαν βρεθεί τα πρωτοελλαδικά κτίσματα της τρίτης χιλιετίας. Η μεταγενέστερη θριαμβολογία του Υπουργού αφορούσε μια τεχνική λύση που έδωσε το ΚΑΣ για την μετακίνηση και διαφύλαξη των αρχαίων αυτών χωρίς να εξετασθεί η προϋπόθεση της χωροθέτησης του κωπηλατηρίου, απόφαση για την οποία όμως, ο Υπουργός ουδέποτε είχε συμβουλευθεί το ΚΑΣ.
 - (β) Η Ελληνική Εταιρεία είχε εξ' αρχής και με απόλυτη συνέπεια αντιταχθεί στο έργο, όπως και οι τρεις άλλες οργανώσεις με τις οποίες συνεργασθήκαμε.
 - (γ) Δεν υπήρχε καμία απολύτως ανάγκη να γίνει μόνιμη εγκατάσταση κωπηλατηρίου και ακόμα περισσότερο να γίνει εκεί που έγινε, δεδομένου ότι υπήρχαν καλύτερες εναλλακτικές λύσεις, στο Ελληνικό για μόνιμη και στην Υλίκη για προσωρινή εγκατάσταση.
 - (δ) Λανθασμένα ένα τμήμα της ελληνικής κοινής γνώμης θεώρησε την ουσία της διαφοράς για την χωροθέτηση του κωπηλατηρίου ζήτημα αρχαιολογικό, δηλαδή ότι θα δικαιολογείτο η επιλογή εάν δεν ευρίσκοντο αρχαία, και το αντίστροφο. Η σημασία της εξεύρεσης αρχαίων ήτο απλώς να διαψεύσει ακόμα για οποιονδήποτε άπιστο – ή μάλλον σε αυτή την περίπτωση «εξαρτώμενο - Θωμά» τον εξ' αρχής αστήρικτο ισχυρισμό ότι η περιοχή ήταν θάλασσα στην αρχαιότητα.

Η ουσία της διαφοράς για το κωπηλατήριο του Μαραθώνα, εάν εξαιρέσουμε τα επιχειρήματα που συνδέονται με την διαφύλαξη του υγροτόπου, δεν είναι αρχαιολογική αλλά ιδεολογική και ιστορική.

Είναι ιστορική διότι υπάρχουν ορισμένα τοπία των οποίων η απόλυτη προστασία είναι επιβεβλημένη ανεξάρτητα από την ύπαρξη αρχαιολογικών ευρημάτων, και τούτο για ιστορικούς λόγους (π.χ. το Runnymede λόγω της έκδοσης της Magna Carta; και τα πεδία μάχης του Waterloo και Gettysburg λόγω των ομώνυμων μαχών). Στην Αθήνα η περιοχή του Μακρυγιάννη δεν εμφανίζει τέτοιου είδους ιστορική σημασία ενώ εκτός από την Ακρόπολη την εμφανίζουν η Πνύκα, η Αγορά, ο Κεραμεικός, το θέατρο του Διονύσου, η Ακαδημία, το Λύκειο και η Ποικίλη Στοά για διαφορετικούς λόγους.

Μόνον η αναφορά των χώρων αυτών αποδεικνύει την διαφορά μεταξύ των περιπτώσεων Μακρυγιάννη και Μαραθώνα. Η μια περίπτωση αφορά στην προστασία συγκεκριμένων αρχαιοτήτων, η άλλη, άσχετα εάν υπήρξαν αρχαία, την προστασία της ιστορικής μνήμης του χώρου (πεδιάδα, έλος, ακτή) στον οποίον για πρώτη φορά στην ιστορία μια δημοκρατία αμύνθηκε με επιτυχία έναντι μιάς επεκτατικής απολυταρχίας, πηγή έμπνευσης για δημοκράτες ανά τους αιώνες.

Η περίπτωση του Μαραθώνα είναι χαρακτηριστική των περιπτώσεων όπου οι πράξεις μας υποδηλώνουν τις πραγματικές μας προτεραιότητες, αναιρώντας τις ιδεολογικές μας προκηρύξεις. Η τραγωδία συνίσταται στο ότι η σημερινή ελληνική διοίκηση, απόλυτα πιστά στις πραγματικές αρχές της εποχής μας, αλλά αντίθετα με τις δεδηλωμένες της αρχές, προτίμησε να προχωρήσει σε ένα μη αναγκαίο (και πιθανώς μη βιώσιμο) αναπτυξιακό έργο παρά να διαφυλάξει την μνήμη ενός τόπου απaráμιλλης σημασίας για την ιστορία της δημοκρατίας, ενός τοπίου μάλιστα όπου το μνημείο συνιστάται από την ίδια την φύση.

Αντίθετα το αμφισβητούμενο και ζητούμενο στη περίπτωση του Μακρυγιάννη είναι εάν ένα έργο που είναι απαραίτητο να γίνει κάπου κοντά στην Ακρόπολη, δεν πρέπει να γίνει εκεί όπου αποφασίσθηκε να γίνει λόγω απaráδεκτης καταστροφής αρχαιολογικών ευρημάτων.

Τα πρώτο είναι θέμα ιδεολογικής αρχής η, ακριβέστερα υπαρξιακών αρχών. Το δεύτερο είναι κατ' εξοχήν θέμα λεπτής κρίσης, ιδιαίτερα λεπτής για μη αρχαιολόγους. Υπό αυτό το πρίσμα προτείνω να το συζητήσουμε.

Συμπτώσεις/αρχαιολατρίας και ντροπής

Οι λόγοι για τους οποίους ένα έργο οικουμενικής σημασίας, όπως αυτό του Μουσείου Ακροπόλεως, δεν ολοκληρώνεται

Του ΑΓΓΕΛΟΥ ΔΕΛΗΒΟΡΙΑ*

Η ιστορία του Μουσείου της Ακροπόλεως είναι πολύ παλιά και πολύ πονεμένη: Όταν το 1865 αποφασίζονταν η ανέγερσή του πάνω στον ιερό βράχο, κανείς δεν επρόκειτο να ενοχληθεί από τη γειτνίαση του Παρθενώνα και των ιερών του Διός Πολιέως, της Ρώμης και του Αυγούστου, του Πανδίωνος. Γιατί στην Ελλάδα η αρχαιολατρία εκδηλώνεται και μάλιστα μαχητικά, σε συνδυασμό όμως πάντοτε με ομολογημένες ή ανομολόγητες προσωπικές αφορμές. Το 1874 η κατασκευή του κτιρίου είχε αποπερατωθεί και το 1886 η έκθεση των γλυπτών ήταν ολοκληρωμένη. Ωστόσο, δύο μόλις χρόνια αργότερα κρίθηκε επιβεβλημένη η επέκταση των εγκαταστάσεών του, λόγω του μεγάλου αριθμού των αρχαίων που έφεραν στο φως οι ανασκαφές, μολονότι τα κεραμικά ευρήματα, τα χάλκινα καθώς και οι επιγραφές είχαν ήδη οδεύσει προς το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, μαζί με τα ευρήματα των ανασκαφών της νότιας κλιτύς.

Το πρόβλημα της ακαταλληλότητας του πρώτου αυτού μουσείου και η ανεπάρκεια των εκθεσιακών, αποθηκευτικών και λειτουργικών του χώρων αντιμετωπίστηκε αμέσως μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, από το 1946 ως το 1964, με την κατεδάφιση της προσθήκης του 1888, την επέκταση του αρχικού κτίσματος, την κατασκευή αποθηκών, γραφείων και χώρων υγιεινής στα έγκατα του βράχου και την επανέκθεση κυρίως των αρχαϊκών και κλασικών γλυπτών.

Επιλεκτική θεώρηση

Από τότε κιόλας, οι καλύτερα ενημερωμένοι πάνω στις νεότερες μουσειολογικές προδιαγραφές, οι διαφωνούντες με τον αισθητισμό της επιλεκτικής θεώρησης

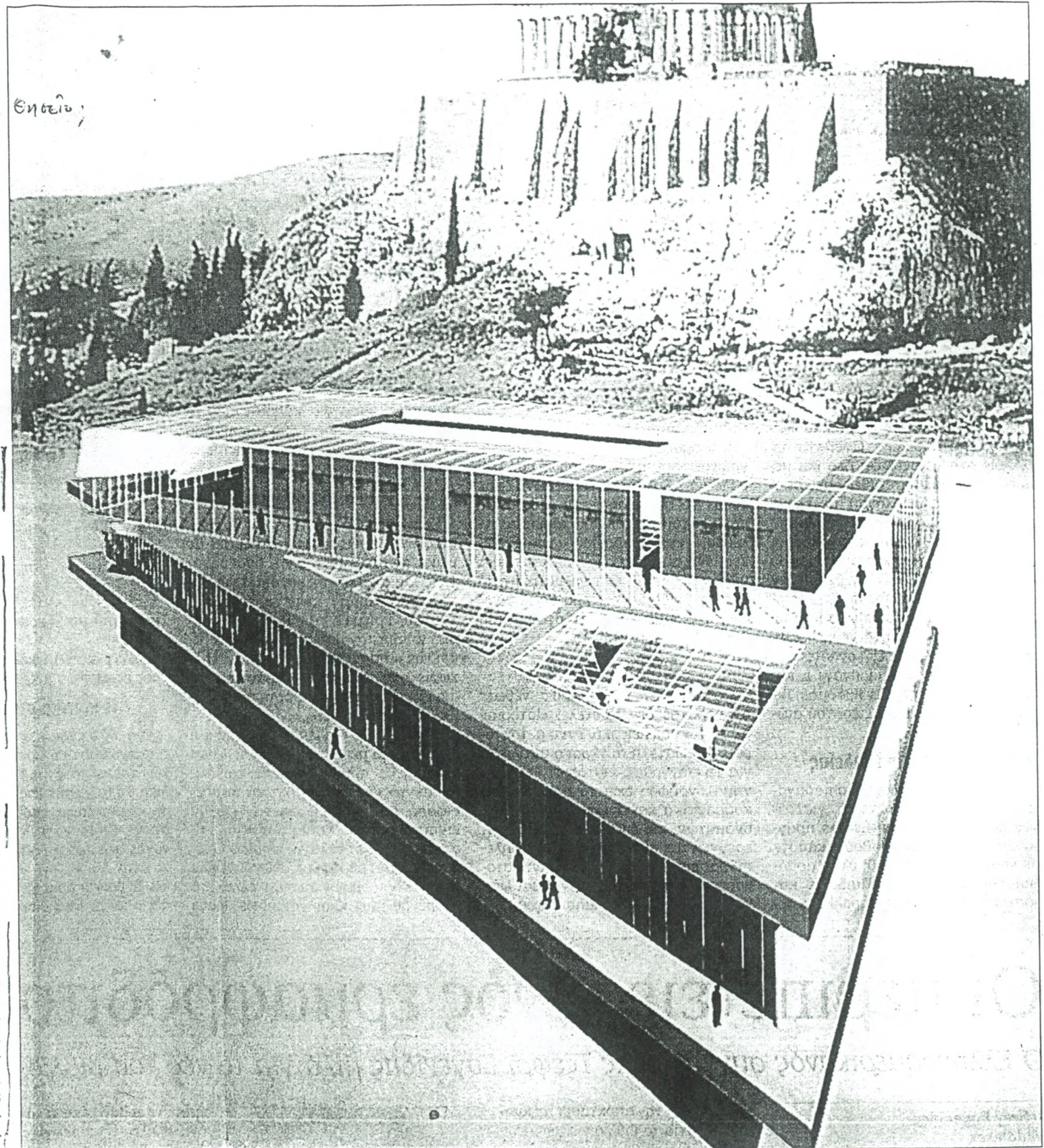
πρωτεύουσας, είναι ένα «τοπίο» που δύσκολα μπορεί να εννοηθεί ως οικοδομήσιμο οικόπεδο, ανεξάρτητα από τις ενστάσεις όσων προέβαν σαν κύριο αρνητικό επιχείρημα την παρουσία αρχαιοτήτων. Η μόνη συνεπώς περιοχή που απέμενε ήταν και εξακολουθεί να είναι το τετράγωνο του οικοπέδου Μακρυγιάννη, παρά την ύπαρξη του διατηρητέου κτιρίου Weiler και των κατοικιών, οι οποίες θα έπρεπε να απαλλοτριωθούν προκειμένου να αποκατασταθούν τα όρια της

συνολικής του επιφάνειας σε ένα τμήμα της οδού Διονυσίου Αρεοπαγίτου και στις οδούς Μητσαίων και Χατζηκρήστου.

Θα παρακάμψω τις ευθύνες που καταλογίζονται σε όσους κατά το παρελθόν επέτρεψαν την αλόγιστη οικοδόμηση της περιοχής γύρω από την Ακρόπολη, για θα θυμίσω ότι στην τελική επιλογή της θέσεως συνέπεσαν και οι τέσσερις διαγωνισμοί για την ανέγερση του νέου μουσείου.

Απ' αυτούς ο πρώτος και ο δεύτερος, το 1977 και 1979 αντίστοιχα, ήταν πανελλήνιοι, κηρύχθηκαν όμως άγονοι, γιατί οι αρχιτεκτονικές ιδέες τις οποίες πρότειναν δεν κρίθηκαν ικανοποιητικές. Ο τρίτος διαγωνισμός του 1989 ήταν διεθνής και εξελίχθηκε σε δύο φάσεις, με ελεύθερη την επιλογή της θέσεως στην πρώτη. Η πρόκριση της θέσεως Μακρυγιάννη προήχθη έτσι της απονομής, κατά τη δεύτερη φάση, του πρώτου βραβείου στην πρόταση των Ιταλών αρχιτεκτόνων Μ. Nicoletti και L. Passarelli. Υπέρ της θέσεως αυτής συνηγορούσε άλλωστε χωροταξικά αφενός η σχετική γειτνίαση της Ακροπό-

λεως, αφετέρου η ύπαρξη του οικοπέδου Μακρυγιάννη, παρά την ύπαρξη του διατηρητέου κτιρίου Weiler και των κατοικιών, οι οποίες θα έπρεπε να απαλλοτριωθούν προκειμένου να αποκατασταθούν τα όρια της συνολικής του επιφάνειας σε ένα τμήμα της οδού Διονυσίου Αρεοπαγίτου και στις οδούς Μητσαίων και Χατζηκρήστου. Θα παρακάμψω τις ευθύνες που καταλογίζονται σε όσους κατά το παρελθόν επέτρεψαν την αλόγιστη οικοδόμηση της περιοχής γύρω από την Ακρόπολη, για θα θυμίσω ότι στην τελική επιλογή της θέσεως συνέπεσαν και οι τέσσερις διαγωνισμοί για την ανέγερση του νέου μουσείου.

Η μακέτα του Μουσείου της Ακρόπολης, το οποίο έχει ξεσηκώσει θύελλα και στον επιστημονικό κόσμο αλλά και στους κατοίκους της περιοχής. Αριστερά μια κόρη της Ακρόπολης, 510 π.χ.

οι καλύτερα ενημερωμένοι πάνω στις νεότερες μουσειολογικές προδιαγραφές, οι διαφωνούντες με τον αισθητισμό της επιλεκτικής θεώρησης των εκθεμάτων, καθώς και οι αντιτιθέμενοι στην καταπάτηση του βράχου της

Ακροπόλεως με νεότερες κατασκευές, άρχισαν, έστω και δειλά, να υψώνουν κάποιες φωνές διαμαρτυρίας, ζητώντας την επιβεβλημένη ανέγερση ενός μεγάλου μουσειακού κέντρου, που να εκπληροί τους εντελώς σύγχρονους αρχιτεκτονικούς και μουσειολογικούς όρους για την υποδοχή των αριστουργημάτων της ελληνικής τέχνης, σε άλλον όμως χώρο.

Την ανάγκη της μεταστέγασης του μουσείου επέτειναν, κατά τη μεταδικτατορική περίοδο, οι συστηματικές εργασίες συντηρήσεως των αρχιτεκτονικών μνημείων της Ακροπόλεως, η εξονυχιστική διερεύνηση των λιθοσωρών στην κατάσπαρτη από σπαράγματα επιφάνεια του βράχου και η επιστημονική επανεκτίμηση των στοιβαγμένων στις παλιές αποθήκες μαρμάρων.

Μια υπεύθυνη, διεθνώς αναγνωρισμένη σωστική παρέμβαση, η οποία άλλαξε την εικόνα των αρχαίων γλυπτών, αυξάνοντας θεαματικά και τον αριθμό τους.

Η συζήτηση για την ανέγερση ενός νέου μουσείου άρχισε το 1975 και την εμπύκνωναν μια σειρά από αιτήματα, όπως η σωστή παρουσίαση των έργων, η εξασφάλιση των προϋποθέσεων της ενότητας των γλυπτικών συνόλων, η ανασυγκρότηση των ομάδων που είχαν διασπαστεί, με τη διασπορά των ευρημάτων σε άλλους μουσειακούς οργανισμούς και αποθήκες, κυρίως όμως οι ευοίωνες προοπτικές ενός συνεχούς εμπλουτισμού με πρόσθετο υλικό, ανεξάρτητα και από την ενδεχόμενη προσθήκη των ξενιτεμένων μαρμάρων του Λονδίνου. Εξίσου αποφασιστικός παράγων υπήρξε η τρομακτική αύξηση των επισκεπτών, αλλά και η προστιρότητα του μη εκτεθειμένου υλικού, οι ευκολίες δηλαδή της προσφοράς του στην επιστημονική έρευνα. Κατά γενική μάλιστα παραδοχή, το νέο μουσείο δεν θα έπρεπε να απέχει πολύ από την Ακρόπολη και τη γύρω αρχαιολογική ζώνη.

Οι τρεις προτάσεις

Ο περιβάλλων όμως ασφυκτικός οικιστικός ιστός, υπερπληρωμένος ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1960, δεν παρείχε απεριόριστες δυνατότητες για την εξεύρεση μιας κατάλληλης θέσεως.

Η αναζήτηση του χώρου οδήγησε έτσι σε τρεις εναλλακτικές προτάσεις: την περιοχή που καταλαμβάνει το εστιατόριο «Διόνυσος», την αρχαία Κοίλη και το οικοπέδο Μακρυγιάννη. Από αυτές η πρώτη συγκέντρωσε τις λιγότερες προτιμήσεις, όχι μόνο γιατί η προσφερόμενη έκταση ήταν πολύ περιορισμένη για τις απαιτήσεις του νέου μουσείου, αλλά και γιατί κανείς δεν θα τολμούσε να διανοηθεί την επέκτασή της με την κατασπάραξη ενός μεγάλου μέρους από τον λόφο του Φιλοπάππου. Και η δεύτερη όμως θέση, για τους ευαισθητοποιημένους στα περιβαλλοντικά προβλήματα της

λών αρχιτεκτόνων Μ. Nicoletti και L. Passarelli. Υπέρ της θέσεως αυτής συνηγορούσε άλλωστε χωροταξικά αφ' ενός η σχετική γειτνίαση της Ακροπόλεως και των μνημείων της νότιας κλιτύς, και αφ' ετέρου η δυναμική του σχεδιαζόμενου δημόσιου οικοδομήματος για την, σταδιακή αναβάθμιση της υποβαθμισμένης σήμερα πολυκατοικιοκρατούμενης περιοχής.

Οι ανασκαφές

Προκειμένου να χρησιμοποιηθεί τελικά το οικοπέδο Μακρυγιάννη για την ανέγερση του νέου μουσείου, άρχισε ήδη από το 1980 η ανασκαφική του διερεύνηση, η οποία συνεχίστηκε το 1983-1984, το 1985-1986 και από το 1987 ως το 1990. Στο βόρειο τμήμα και επί σειρά ετών, συστηματικές ανασκαφές διεξήγαγε το Πανεπιστήμιο Αθηνών, ενώ στο ανατολικό, εκεί όπου επρόκειτο να κατασκευαστεί ο σταθμός «Ακρόπολη» του Μετρό, ερευνούσε από το 1993 ως το 1996 η Α' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, η οποία είχε και τη συνολική ευθύνη της εποπτείας των ανασκαφικών έργων.

Κανένα όμως από τα ακίνητα ευρήματα δεν κρίθηκε διατηρητέο, χωρίς αυτό να πλήξει την αρχαιολογία των «ανησυχούντων» για τη μοίρα της πολιτισμικής μας κληρονομιάς, ίσως επειδή δεν έθιγε άμεσα κάποια ζωτικά συμφέροντα. Το αντίθετο συνέβη ωστόσο με ένα μέρος από τα ευρήματα των ανασκαφών στο νότιο τμήμα του οικοπέδου, όπου μεταξύ των ετών 1997 και 2000 αποκαλύφθηκε σε ερειπίωδη και συγκεχυμένη κατάσταση ένα τμήμα της αρχαίας πόλεως με οικοδομικά λείψανα χρονολογούμενα έως και το τέλος της πρωτοχριστιανικής περιόδου. Από τα λείψανα αυτά, με τη σύμφωνη γνώμη των ανασκα-

Η μακέτα του Μουσείου της Ακρόπολης, το οποίο έχει ξεσηκώσει θύελλα και στον επιστημονικό κόσμο αλλά και στους κατοίκους της περιοχής. Αριστερά μια κόρη της Ακρόπολης, 510 π.χ.

φών και του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, αποφασίστηκε να διατηρηθούν τα καλύτερα σωζόμενα ενός συγκροτήματος του 7ου αι. π.Χ. Τα αρχαιολογικά δεδομένα του χώρου επέβαλαν όμως την ακύρωση των αποτελεσμάτων του τελευταίου αρχιτεκτονικού διαγωνισμού και την προκήρυξη ενός νέου, επίσης διεθνούς διαγωνισμού, με βασικό όρο την ένταξη των ευρημάτων στο υπό ανέγερση νέο Μουσείο Ακροπόλεως. Μια διαδικασία που ξεκίνησε τον Ιούλιο του 2000 για να καταλήξει τον Δεκέμβριο του 2001 στην υπογραφή της τελικής συμβάσεως με τα αρχιτεκτονικά γραφεία των Β. Tshoumi και Μ. Φωτιάδη.

Εδώ πρέπει να τονιστεί ότι τα υπόλοιπα ευρήματα του οικοπέδου Μακρυγιάννη, αξιολογημένα από τα αρμόδια όργανα της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, από επιστήμονες δηλαδή αναγνωρισμένου κύρους και ήθους, δεν εκπληρούν κατά κανένα τρόπο τους όρους των θεωρητικών αλλά και των πρακτικών προϋποθέσεων που δικαιώνουν τον χαρακτηρισμό κάθε συγκροτημένου αρχαιολογικού χώρου: κάποιο σεβαστό δηλαδή βαθμό διατήρησης των αρχαίων, τη σαφήνεια των περιγραμμάτων τους κι έναν ορισμένο δείκτη ιστορικού ενδιαφέροντος, ανάλογο τουλάχιστον με αυτόν που σημάδευε άλλα ανασκαφικά ευρήματα της πρωτεύουσας, τα τείχη της, λόγω κάρη, η εξαφάνιση των οποίων δεν προκάλεσε έναν αντίστοιχο παροξυσμό.

Για τον καθορισμό οπωσδήποτε των προϋποθέσεων της διατήρησης ή μη ενός ευρή-

ματος, σε κανένα μέρος του κόσμου δεν θα ήταν υπεύθυνοι οι ανησυχούντες περίοικοι, αλλά τα θεσμοθετημένα όργανα, τα ειδικά σώματα της πολιτείας, καθώς και κάποιες διεθνώς παγιωμένες αρχές.

Η αμφιβολία

Δεν υπάρχει επομένως καμιά απολύτως αμφιβολία ότι η όψιμη αρχαιολογική ευαισθησία των περίοικων δεν σχετίζεται με τα ευρήματα των ανασκαφών, αλλά με την προάσπιση του ίδιου συμφέροντος από τις επικείμενες απαλ-

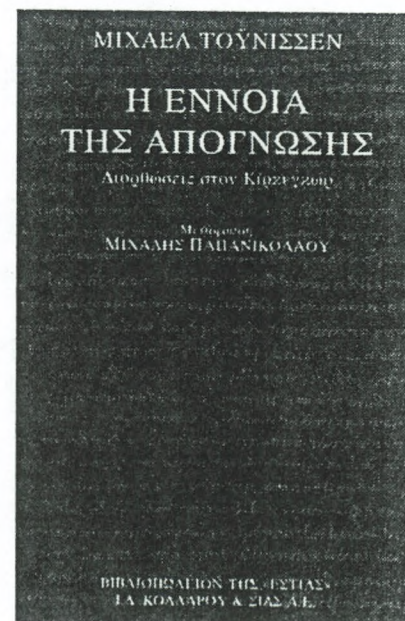
λοτριώσεις όσων ακόμη ακινήτων εμποδίζουν την πλήρη απελευθέρωση του τετραγώνου. Δεν υπάρχει καμιά απολύτως αμφιβολία ότι και στην περίπτωση του νέου Μουσείου Ακροπόλεως επαναλαμβάνεται μια ιστορία γνωστή από πολλά ανάλογα παραδείγματα, από την επί διετία, λόγω κάρη, αναστολή των

οικοδομικών εργασιών στο Μουσείο Μπενάκη ή από τις περιπέτειες που εδώ και χρόνια παρακολουθούν τη στέγαση των συλλογών του Βασιλή και της Ελίζας Γουλανδρή. *

Σε κάθε περίπτωση ο στόχος είναι αρκετά ευδιάκριτος, αν όχι προφανής: η ακύρωση μιας επικυρωμένης με την καθολική μάλιστα συναίνεση του Κοινοβουλίου απόφασης και ο διεθνής διασυρμός του τόπου. Γιατί το Μουσείο Ακροπόλεως δεν ενδιαφέρει μόνο την Ελλάδα ούτε μόνο τους ιδιοκτήτες και τους ενοικιαστές των πολυκατοικιών της οδού Χατζηχρήστου, αλλά όλον τον κόσμο. Τον πολιτισμένο βέβαια κόσμο.

* Το γλυπτικό δεν είναι εδώ απλώς

Στην πραγματικότητα, για μια ακόμη φορά, δεν έχουμε να κάνουμε παρά με την αντιπαράθεση του ατομικού προς το δημόσιο συμφέρον.

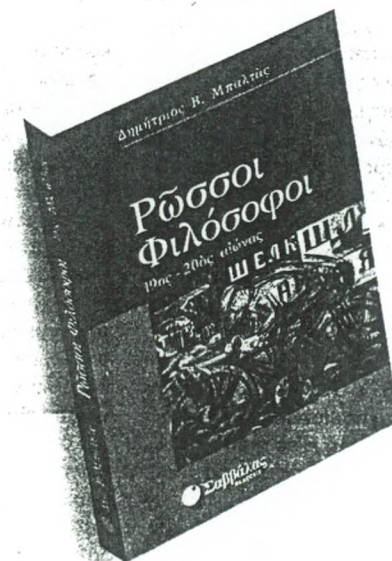
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ
ΑΠΟ ΤΟ 1885

info@hestia.gr • www.hestia.gr

ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥΝΙΣΣΕΝ
Η έννοια της απόγνωσης
Διορθώσεις στον Κίρκεγκωρ

Μετάφραση: ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Η νεωτερική έννοια της «απόγνωσης» διαφέρει από την παραδεδομένη έννοια της «απελπισίας». Είναι έλλειψη γνώσης και όχι ελπίδας, είναι μια ολική αμφιβολία. Τη διαλεκτική της ανάπτυξη στην Ασθένεια προς θάνατον του Κίρκεγκωρ ανακατασκευάζει ο διάσημος φιλόσοφος Τούνισσεν.

Δημήτριος Β. Μπαλτάς
Ρώσσοι Φιλόσοφοι
19ος - 20ος αιώνας

Σκοπός του βιβλίου αυτού είναι να έρθει το ευρύτερο αναγνωστικό κοινό σε επαφή με τη ρωσική φιλοσοφική σκέψη των δύο προηγούμενων αιώνων. Η ρωσική φιλοσοφία είναι κατά βάθος ιστοριοσοφική, φιλοσοφία της ιστορίας και του νοήματός της, επικεντρωμένη στον άνθρωπο και στο ιστορικό του πεπρωμένο.

Σαββάλας
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

www.savalas.gr Ζωοδ. Πηγής 18 Αθήνα 106 81 Τηλ. 010.33.01.251 Fax: 010.33.06.337

Αντιπαράθεση για το Νέο Μουσείο Ακρόπολης

Συζήτηση μεταξύ αρχαιολόγων που θα έπρεπε να διεξαχθεί πριν από χρόνια με κριτήρια αμιγώς επιστημονικά

Μεταξύ αρχαιολόγων, αρχιτεκτόνων και ιστορικών συζητείται έντονη, ενίοτε και με οξύτητα, η συζήτηση για τη θέση, το οικοπέδο Μακρυγιάννη, στην οποία πρόκειται να ανεγερθεί το Νέο Μουσείο Ακρόπολης. Η «Κ» προσφέρει βήμα σε όλες τις απόψεις. Πριν από τρεις Κυριακές, φιλοξένησε εκτεταμένο άρθρο του καθηγητή Αρχαιολογίας και διευθυντή του Μουσείου Μπενάκη, του κ. Αγγελου Δελ-

βοριά, ο οποίος είναι μέλος του Οργανισμού ανέγερσης του Μουσείου. Σήμερα, φιλοξενεί το άρθρο του αρχαιολόγου κ. Γ. Δ. Παπαθανασόπουλου που απαντά στον κ. Δελβοριά.

Να διευκρινίσουμε ότι δύο είναι τα επίμαχα σημεία: κατά πόσο είναι επιστημονικά ορθό να ανεγερθεί το Νέο Μουσείο πάνω σε αποκαλυφθέντα αρχαιολογικά χώρα. Και

δεύτερο κατά πόσο αλλοιώνεται το τοπίο με ένα ογκώδες σύγχρονο οικοδόμημα δίπλα στην Ακρόπολη και στον Παρθενώνα. Κατά τα άλλα, όλοι συμφωνούν για την ανάγκη ανέγερσης του νέου Μουσείου. Μάλλον ξεστρατίζει τη συζήτηση η ταύτιση της θέσης και της ανέγερσης, το δилημμα ή εκεί ή πουθενά.

Το ορθό και το κανονικό θα ήταν αυτή η συζήτηση να

προηγηθεί της επιλογής του οικοπέδου Μακρυγιάννη και να πάρει τη μορφή διαγωνισμού ή συνεδρίου. Παλαιότερα άρχισε κάποια συζήτηση, υπήρξαν προτάσεις εναλλακτικών λύσεων ενδιαφέρουσες αλλά δεν κατέληξαν σε απόφαση. Η απόφαση για τη θέση Μακρυγιάννη είναι του υπουργείου Πολιτισμού και γι' αυτό χαρακτηρίζεται πολιτική.

A.K.

Του Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ*

Γιατί τέτοια εμμονή να ανεγερθεί το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης επάνω στα αρχαία του αρχαιολογικού χώρου του Μακρυγιάννη;

Θεωρώ ακατανόητη και απαράδεκτη τη συμπεριφορά των υπευθύνων που έτσι αφανίζουν τον αρχαιολογικό χώρο Μακρυγιάννη ως σύνολο, διαλύοντας ή κατακώνοντας αρχαίους τοίχους και θεμελιώσεις ή σχεδιάζοντας μερικά δήθεν ανάδειξη τους κάτω από κρυστάλλινα δάπεδα του νέου μουσείου. Πολύ περισσότερο μάλιστα όταν οι ίδιοι, είναι γνωστό ότι, κατά κανόνα, με υπερβάλλοντα ζήλο εξαγνίζουν την αυστηρότητα του νόμου στον ανίσχυρο μικροϊδιοκτήτη, οδηγώντας τον να θεωρεί κατάρτα την ύπαρξη αρχαίων στο οικοπέδο του. Και αν ο αντίλογος είναι ότι και εδώ, στου Μακρυγιάννη, τα αρχαία είναι «κατάρτα», η διαφορά είναι ότι εδώ, ο ιδιοκτήτης είναι το κράτος. Με δύο μέτρα και δύο σταθμά δηλαδή εφαρμόζεται ο Αρχαιολογικός Νόμος για την προστασία της Εθνικής μας Κληρονομιάς; Στον άμεσο περίγυρο της Ακρόπολης και μάλιστα σε έκταση του Δημοσίου, επιτρέπονται τα «απαγορευμένα», ενώ για παράδειγμα απαγορεύεται η ανέγερση οποιουδήποτε είδους και μεγέθους κτίσματος στην Α' Ζώνη, για παράδειγμα του Διού, με Ζώνη απόλυτης προστασίας δεκάδες χιλιάδες τετραγωνικά μέτρα γύρω από το σπήλαιο Αλεπότρυπα.

Είναι αξιοσημείωτο ότι ενώ οι περισσότεροι, αν όχι όλοι, αρμόδιοι και ειδικοί που εμπλέκονται στο θέμα, παρότι έχουν πλήρη επίγνωση της σημασίας των αρχαίων του αρχαιολογικού χώρου Μακρυγιάννη, εν τούτοις αποδέχονται τη διάλυση ή την κατάκωσή τους. Μπροστά στα μάτια μας, στο «οικόπεδο» Μακρυγιάννη ακολουθείται μία πρωτοφανής στα αρχαιολογικά χρονικά πρακτική σταδιακή καταστροφή ή κατάκωση, δηλαδή εξαφάνιση αρχαίων, τα οποία, πρέπει να τονιστεί, δεν βρίσκονται αποσπασματικά σε οικόπεδα που δεν έχουν συνολική μεταξύ τους, όπως συμβαίνει στα οικόπεδα ιδιωτών, αλλά βρίσκονται σε ενιαία έκταση πολλών χιλιάδων τετραγωνικών μέτρων.

«Συμπτώσεις αρχαιολατρίας(!) και ντροπής(;)»

Τη συνισταμένη των απόψεων για την ανέγερση του μουσείου στον αρχαιολογικό χώρο Μακρυγιάννη, την εκφράζει ο κ. Α. Δελβοριάς, μέλος του Δ.Σ. του ΟΑΝΜΑ* στο άρθρο του στην «Καθημερινή» της 27.10.2002, με τον βαρύγδουπο τίτλο «Συμπτώσεις αρχαιολατρίας

λογικό νόμο που ισχύει για όλη την επικράτεια; Ο Α.Δ. δεν γνωρίζει προφανώς ότι ο χώρος Μακρυγιάννη επεβλήθη και δεν επελέγη. Αν είχε μελετήσει τις προδιαγραφές για τον διεθνή διαγωνισμό του 1989* θα διαπίστωνε καταρχήν ότι: οι τρεις θέσεις που προτάθηκαν -και οι τρεις ακατάλληλες κατά τη γνώμη μου- (τη θέση Μακρυγιάννη, μάλιστα, ο πρόεδρος κρίσεως της διεθνούς επιστημονικής επιτροπής, που όμως δεν παρευρέθη την ημέρα της κρίσεως λόγω ατυχήματος, τη θεωρεί εντελώς ακατάλληλη από όλες τις απόψεις), δεν προέκυψαν από εμπειριστική μελέτη ειδικών ή συνέδριο, όπως θα το επέβαλε η σοβαρότητα του θέματος. Στη συνέχεια, ο Α.Δ. θα αντιλαμβανόταν ότι για τον χώρο του κέντρου «Διόνυσος», επισημαίνεται στους μελετητές ότι «ο χώρος δεν έχει ερευνηθεί αρχαιολογικά, επομένως είναι πιθανή η ύπαρξη αρχαίων, γι' αυτό και δόθηκε η δέσμευση του περιορισμένου σε βάθος και έκταση υπογείου. Παράλληλα, για λόγους προστασίας του φυσικού τοπίου και του αρχαιολογικού χώρου, (ποιοι αρχαιολογικού χώρου άραγε;) το κτίριο του νέου μουσείου δεν έπρεπε να υπερβαίνει σε ύψος τους δύο ορόφους (ισόγειο και όροφος) από τη στάθμη του δρόμου». Δηλαδή, στην πραγματικότητα προτείνεται μεν ο χώρος «Διόνυσος», αλλά αποθαρρύνονται και αποτρέπονται οι υποψήφιοι μελετητές. Αντίστοιχα αποθαρρύνονται και αυτοί που θα επέλεγαν τη λύση της Κοίτης, αφού «Στον χώρο της Κοίτης υπάρχουν εμφανή λαξεύματα στο φυσικό βράχο, δρόμων, σπιτιών και άλλων κτισμάτων που μαρτυρούν τη μακρά ιστορία του χώρου. Ο μελετητής έπρεπε αυτά να τα σεβαστεί να τα αναδείξει και πιθανώς να τα εντάξει στον περιβάλλοντα χώρο του μουσείου... Λόγω της ιστορικής σημασίας του χώρου, η εκσκαφή σε βάθος για δημιουργία υπογείου έπρεπε να εί-

Το κτίριο του Βάιλερ και μπροστά ο αρχαιολογικός χώρος όπου θα ανεγερθεί το μουσείο.

Τόσο οι προδιαγραφές και οι όροι του Α' διεθνούς διαγωνισμού του 1989, όσο και οι μεταγενέστερες (αλλά και προγενέστερες) σχετικές αποφάσεις, για το θέμα, χαρακτηρίζονται από παλινωδίες, αλλαγές και έλλειψη συγκεκριμένης πολιτικής και στόχων. Δεν μπορεί να γίνει εύκολα κατανοητό δηλαδή, πώς είναι δυνατόν για την έκθεση των ιδίων ακριβώς αρχαίων να προτάθηκαν θέσεις με τόσο διαφορετικά μεγέθη έκτασης η κάθε μία. Δηλαδή 5.895 τ.μ. για τη θέση «Διόνυσος» και 25.434 τ.μ. και 24.150 τ.μ. αντίστοιχα για τις θέσεις Κοίλη και Μακρυγιάννη. Επιπλέον, με ποια κριτήρια ορίζονται τα ύψη του μουσείου στο «Διόνυσος», δύο όροφοι «για την προστασία του φυσικού τοπίου και του αρχαιολογικού χώρου», όσο δηλαδή και στην Κοίλη, από όπου όμως το μουσείο δεν θα ήταν ορατό από την Ακρόπολη, ενώ στη θέση Μακρυγιάννη, ακριβώς κάτω από την Ακρόπολη καμιά τέτοια προδιαγραφή δεν ισχύει, αφού στον διαγωνισμό το ύψος του μουσείου δεν θα υπερέβαινε το ύψος του κτιρίου Weiler, το οποίο σημειωτέον στο τωρινό πρόγραμμα το υπερβαί-

τοικιοκρατούμενη και υποβαθμισμένη περιοχή» θα αναβαθμιστεί αν επιδειχθεί ο επιβεβλημένος σεβασμός στην αντιμετώπιση των αρχαιολογικών και ιστορικών αξιών που υπάρχουν στον χώρο. Η δημιουργία οργανωμένου αρχαιολογικού πάρκου, η αφαίρεση των πολυκατοικιών και η ανάδειξη του διατηρητέου κτιρίου Weiler, δηλαδή ολόκληρου του οικοδομικού τετραγώνου, θα είναι μια μεγαλειώδης παρέμβαση της Πολιτείας στον περίγυρο της Ακρόπολης και συγχρόνως μια γενναία προσφορά στους επισκέπτες του Ιερού Βράχου, αλλά και κυρίως στους Αθηναίους και τους κατοίκους της περιοχής.

Αν και πιθανόν να υπήρχε μια καλύτερη λύση για τον σταθμό του Μετρό της Ακρόπολης (από άποψη ύπαρξης αρχαίων), εν τούτοις η υποχρεωτική καταστροφή των αρχαίων που βρέθηκαν στο ανατολικό τμήμα του αρχαιολογικού χώρου Μακρυγιάννη, σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να αποτελεί πρόκριμα για την καταστροφή του κεντρικού και του δυτικού του τμήματος, ακόμη και αν δεν διατυπώθηκε διαμαρτυρία των «ανησυχούντων».

πέλεξαν το οικοπέδο Μακρυγιάννη.

Το γραφόμενο από τον Α.Δ. ότι «Υπέρ της θέσεως αυτής συνηγορούσε άλλωστε χωροταξικά αφενός η σχετική γειτνίαση της Ακρόπολης και των μνημείων της νότιας κλιτύς, και αφετέρου η δυναμική του σχεδιαζόμενου δημόσιου οικοδομήματος για την, έστω και μελλοντική, σταδιακή αναβάθμιση της υποβαθμισμένης σήμερα πολυκατοικιοκρατούμενης περιοχής», είναι ο κομψός τρόπος για να επαναδιατυπωθούν, οι τουλάχιστον άστοχες, απόψεις που έχουν ακουστεί του τύπου: το νέο μουσείο στου Μακρυγιάννη «θα είναι αντάξιο του Παρθενώνα» ή ότι «το μουσείο θα συνομιλεί με το μνημείο». Κατά τη γνώμη μου η «πολυκα-

ση με το σύνολο— «προστατεύονται» και «αναδεικνύονται» κάτω από κρυστάλλινο δάπεδο, έχοντας ανάμεσά τους πλήθος από καταστρεπτικά υποστυλώματα που θα στηρίζουν το νέο μουσείο.

Προκειμένου, τέλος, για τα αρχαία που καταστράφηκαν στο ανατολικό τμήμα για τον σταθμό του Μετρό, το αναγραφόμενο του Α.Δ., «Κανένα όμως από τα ακίνητα ευρήματα δεν κρίθηκε διατηρητέο χωρίς αυτό να πλήξει την αρχαιολατρία των «ανησυχούντων» για τη μοίρα της πολιτισμικής μας κληρονομιάς, ίσως επειδή δεν έθιγε άμεσα κάποια ζωτικά συμφέροντα», χρειάζεται διευκρινίσεις. Διότι δεν θα έπρεπε για έναν τόσο σοβαρό ψόγο να γίνεται λόγος έτσι γενικά και αόριστα. Ποιους αρχιτέκτονες, γνωστούς ζωγράφους, διακεκριμένους νομικούς, δημοσιογράφους κ.λπ. εννοεί; και ποιο ατομικό (και όχι δημόσιο) συμφέρον εξυπηρετεί η ομόφωνη καταγγελία του Δ.Σ. του ICOMOS, (την παρέμβαση του οποίου αποσιωπά ο Α.Δ.) για το απαράδεκτο της ανέγερσης του νέου μουσείου Ακρόπολης του χώρου Μακρυγιάννη;

Επειδή όπως θεωρεί και ο Α.Δ. το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης αφορά όλο τον πολιτισμένο κόσμο και είναι έργο εθνικό και οικουμενικής σημασίας, πρέπει να αποφευχθεί πάση θυσία και με κάθε κόστος ο «εθνικός διασυρμός» και η «ντροπή» που μοιραία θα ακολουθήσουν με το ότι φτιάχνουμε το αρχαιολογικό μουσείο Ακρόπολης καταστρέφοντας τα αρχαία στον άμεσο περίγυρο της.

Σημείωση. Εύχομαι να μη θεωρηθώ για άλλη μια φορά ως «αντεθνικός δρων» προστατεύοντας αρχαία, όπως είχε γίνει το 1969, τότε που με ανέκρινε με αυτή την κατηγορία ο στρατιωτικός διοικητής Ηλίας Αλκ. Καπένης, παρουσία του Στ. Παττακού, επειδή το συνεχιζόμενο υπό την διεύθυνσή μου ανασκαφικό έργο στην αρχαία Ηλίδα από όπου θα περνούσε η κεντρική διώρυγα του φράγματος του Πηνειού καθυστερούσε τα εγκαίνια του έργου που θα έκανε ο δικτάτορας Γ. Παπαδόπουλος, μια ανάκριση που τελικά οδήγησε στη μετάθεσή μου στη Σπάρτη, όπου όμως ο νομάρχης Λακωνίας συνταγματάρχης Σπύλιος Βανικιώτης, πάλι παρουσία του Στ. Παττακού, με ανέκρινε με την ίδια κατηγορία επειδή, λόγω ύπαρξης αρχαίων, διέκοψα εκσκαφές αγωγού, στα βόρεια κρήσπεδα της ακρόπολης της Σπάρτης, που επιχειρήθηκαν χωρίς άδεια και χωρίς εποπτεία.

* Ο Γ. Α. Παπαθανασόπουλος, Επίτιμος Εφορός Αρχαιοτήτων, ισόβιος εταίρος της Αρχαιολογικής Εταιρείας και τακτικό μέλος του Γερμανικού Αρχαι-

αυγέρου του νέου μουσείου Ακρόπολης. Η «κα» προσφέρει βήμα σε όλες τις απόψεις. Πριν από τρεις Κυριακές, φιλόξενησε εκτεταμένο άρθρο του καθηγητή Αρχαιολογίας και διευθυντή του Μουσείου Μπενάκη, του κ. Αγγελου Δελ-

Να διευκρινίσουμε ότι δύο είναι τα επίμαχα σημεία: κατὰ πόσο είναι επιστημονικά ορθό να ανεγερθεί το Νέο Μουσείο πάνω σε αποκαλυφθέντα αρχαιολογικό χώρο. Και

γκιν ανεγέρσης του νέου μουσείου. Μάλλον ξεστράτίζει τη συζήτηση η ταύτιση της θέσης και της ανέγερσης, το δίλημμα ή εκεί ή πουθενά. Το ορθό και το κανονικό θα ήταν αυτή η συζήτηση να

κων λύσεων ενδιαφέρουσες αλλά δεν κατέληξαν σε απόφαση. Η απόφαση για τη θέση Μακρυγιάννη είναι του υπουργείου Πολιτισμού και γι' αυτό χαρακτηρίζεται πολιτική. Α.Κ.

Του Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ*

Γιατί τέτοια εμμονή να ανεγερθεί το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης επάνω στα αρχαία του αρχαιολογικού χώρου του Μακρυγιάννη;

Θεωρώ ακατανόητη και απαράδεκτη τη συμπεριφορά των υπευθύνων που έτσι αφανίζουν τον αρχαιολογικό χώρο Μακρυγιάννη ως σύνολο, διαλύοντας ή κατακτώντας αρχαίους τοίχους και θεμελιώσεις ή σχεδιάζοντας μερική δήμευση ανάδειξη τους κάτω από κρυστάλλινα δάπεδα του νέου μουσείου. Πολύ περισσότερο μάλιστα όταν οι ίδιοι, είναι γνωστό ότι, κατά κανόνα, με υπερβάλλοντα ζήλο εξα-ντλούν την αυστηρότητα του νόμου στον ανίσχυρο μικροϊδιοκτήτη, οδηγώντας τον να θεωρεί κατάρη την ύπαρξη αρχαίων στο οικόπεδό του. Και αν ο αντίλογος είναι ότι και εδώ, στου Μακρυγιάννη, τα αρχαία είναι «κατάρη», η διαφορά είναι ότι εδώ, ο ιδιοκτήτης είναι το κράτος. Με δύο μέτρα και δύο σταθμά δηλαδή εφαρμόζεται ο Αρχαιολογικός Νόμος για την προστασία της Εθνικής μας Κληρονομιάς; Στον άμεσο περίγυρο της Ακρόπολης και μάλιστα σε έκταση του Δημοσίου, επιτρέπονται τα «απαγορευμένα», ενώ για παράδειγμα απαγορεύεται η ανέγερση οποιουδήποτε είδους και μεγέθους κτίσματος στην Α' Ζώνη, για παράδειγμα του Διού, με Ζώνη απόλυτης προστασίας δεκάδες χιλιάδες τετραγωνικά μέτρα γύρω από το σπήλαιο Αλεπότρυπα.

Είναι αξιοσημείωτο ότι ενώ οι περισσότεροι, αν όχι όλοι, αρμόδιοι και ειδικοί που εμπλέκονται στο θέμα, παρότι έχουν πλήρη επίγνωση της σημασίας των αρχαίων του αρχαιολογικού χώρου Μακρυγιάννη, εν τούτοις αποδέχονται τη διάλυση ή την κατάκωσή τους. Μπροστά στα μάτια μας, στο «οικόπεδο» Μακρυγιάννη ακολουθείται μία πρωτοφανής στα αρχαιολογικά χρονικά πρακτική σταδιακής καταστροφής ή κατάκωσης, δηλαδή εξαφάνισης αρχαίων, τα οποία, πρέπει να τονιστεί, δεν βρίσκονται αποσπασματικά σε οικόπεδα που δεν έχουν συνοχή μεταξύ τους, όπως συμβαίνει στα οικόπεδα ιδιωτών, αλλά βρίσκονται σε ενιαία έκταση πολλών χιλιάδων τετραγωνικών μέτρων.

«Συμπτώσεις αρχαιολατρίας(!) και ντροπής(;)»

Τη συνισταμένη των απόψεων για την ανέγερση του μουσείου στον αρχαιολογικό χώρο Μακρυγιάννη, την εκφράζει ο κ. Α. Δελνβοριάς, μέλος του Δ.Σ. του ΟΑΝΜΑ* στο άρθρο του στην «Καθημερινή» της 27.10.2002, με τον βαρύγδουπο τίτλο «Συμπτώσεις αρχαιολατρίας και ντροπής. Οι λόγοι για τους οποίους ένα έργο οικουμενικής σημασίας όπως αυτό του Μουσείου Ακρόπολης, δεν ολοκληρώνεται».

Με τη γενική παραδοχή κατά τον Α.Δ. ότι «το νέο μουσείο δεν θα έπρεπε να απέχει πολύ από την Ακρόπολη και τη γύρω αρχαιολογική ζώνη», δεν υπάρχει κανείς που να μη συμφωνεί. Αλλά το αρχαιολογικό χώρο Μακρυγιάννη δεν τον εντάσσει ο Α. Δ. στην αρχαιολογική ζώνη «γύρω από την Ακρόπολη»; Και δεν είναι αυτός ο χώρος, Α' ζώνη προστασίας της Ακρόπολης, σύμφωνα με τον αρχαιολογικό νόμο που ισχύει για όλη την επικράτεια; Ο Α.Δ. δεν γνωρίζει προφανώς ότι ο χώρος Μακρυγιάννη επεβλήθη και δεν επελέγη. Αν είχε μελετήσει τις προδιαγραφές για τον διεθνή διαγωνισμό του 1989' θα διαπίστωνε καταρχήν ότι: οι τρεις θέσεις που προτάθηκαν -και οι τρεις ακατάλληλες κατά τη γνώμη μου- (τη θέση Μακρυγιάννη, μάλιστα, ο πρόεδρος κρίσεως της διεθνούς επιστημονικής επιτροπής, που όμως δεν παρευρέθη την ημέρα της κρίσεως λόγω ατυχήματος, τη θεωρεί εντελώς ακατάλληλη από όλες τις απόψεις), δεν προέκυψαν από εμπειριστική μελέτη ειδικών ή συνέδριο, όπως θα το επέβαλε η σοβαρότητα του θέματος. Στη συνέχεια, ο Α.Δ. θα αντιλαμβανόταν ότι για τον χώρο του κέντρου «Διόνυσος», επισημαίνεται στους μελετητές ότι «ο χώρος δεν έχει ερευνηθεί αρχαιολογικά, επομένως είναι πιθανή η ύπαρξη αρχαίων, γι' αυτό και δόθηκε η δέσμευση του περιορισμένου σε βάθος και έκταση υπογείου. Παράλληλα, για λόγους προστασίας του φυσικού τοπίου και του αρχαιολογικού χώρου, (ποιου αρχαιολογικού χώρου άραγε;) το κτίριο του νέου μουσείου δεν έπρεπε να υπερβαίνει σε ύψος τους δύο ορόφους (ισόγειο και όροφος) από τη στάθμη του δρόμου». Δηλαδή, στην πραγματικότητα προτείνεται μεν ο χώρος «Διόνυσος», αλλά αποθαρρύνονται και αποτρέπονται οι υποψήφιοι μελετητές. Αντίστοιχα αποθαρρύνονται και αυτοί που θα επέλεγαν τη λύση της Κοίτης, αφού «Στον χώρο της Κοίτης υπάρχουν εμφανή λαξεύματα στο φυσικό βράχο, δρόμων, σπιτιών και άλλων κτισμάτων που μαρτυρούν τη μακρά ιστορία του χώρου. Ο μελετητής έπρεπε αυτά να τα σεβαστεί να τα αναδείξει και πιθανώς να τα εντάξει στον περιβάλλοντα χώρο του μουσείου... Λόγω της ιστορικής σημασίας του χώρου, η εκσκαφή σε βάθος για δημιουργία υπογείου, έπρεπε να είναι περιορισμένη, ενώ ως μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος δόθηκε αυτό των δύο ορόφων από τη στάθμη του περιφερειακού δρόμου».

Αντίθετα, η θέση Μακρυγιάννη κρίνεται στις προδιαγραφές ελεύθερη για δόμηση αφού «από αρχαιολογική άποψη ο χώρος θεωρήθηκε ότι έχει ερευνηθεί ανασκαφικά και επομένως δόθηκε ελεύθερος για δόμηση με μοναδική δέσμευση τη διατήρηση ενός αρχαιολογικού ευρήματος στη βορειοανατολική γωνία του τετραγώνου».

Το κτίριο του Βάιλερ και μπροστά ο αρχαιολογικός χώρος όπου θα ανεγερθεί το μουσείο.

Τόσο οι προδιαγραφές και οι όροι του Α' διεθνούς διαγωνισμού του 1989, όσο και οι μεταγενέστερες (αλλά και προγενέστερες) σχετικές αποφάσεις, για το θέμα, χαρακτηρίζονται από παλινωδίες, αλλαγές και έλλειψη συγκεκριμένης πολιτικής και στόχων. Δεν μπορεί να γίνει εύκολα κατανοητό δηλαδή, πώς είναι δυνατόν για την έκθεση των ιδίων ακριβώς αρχαίων να προτάθηκαν θέσεις με τόσο διαφορετικά μεγέθη έκτασης η κάθε μία. Δηλαδή 5.895 τ.μ. για τη θέση «Διόνυσος» και 25.434 τ.μ. και 24.150 τ.μ. αντίστοιχα για τις θέσεις Κοίλη και Μακρυγιάννη. Επιπλέον, με ποια κριτήρια ορίζονται τα ύψη του μουσείου στο «Διόνυσος», δύο όροφοι «για την προστασία του φυσικού τοπίου και του αρχαιολογικού χώρου», όσο δηλαδή και στην Κοίλη, από όπου όμως το μουσείο δεν θα ήταν ορατό από την Ακρόπολη, ενώ στη θέση Μακρυγιάννη, ακριβώς κάτω από την Ακρόπολη καμιά τέτοια προδιαγραφή δεν ισχύει, αφού στον διαγωνισμό το ύψος του μουσείου δεν θα υπερβαίνο το ύψος του κτιρίου Weiler, το οποίο σημειωτέον στο τωρινό πρόγραμμα το υπερβαίνει κατά πολύ;

Δεν ισχύει, βέβαια, αυτό που ισχυρίζεται ο Α.Δ., ότι και οι τέσσερις διαγωνισμοί συνέπεσαν στην τελική επιλογή της θέσεως (Μακρυγιάννη), διότι στους δύο πρώτους (1975 και 1979) και στον τελευταίο (2000) η θέση ήταν μόνο αυτή, ενώ στον τρίτο, τον διεθνή, παρά την εξόφθαλμη προτροπή των προδιαγραφών για αποφυγή των θέσεων Κοίλη και «Διόνυσος», τα δύο τρίτα των αρχιτεκτονικών γραφείων που συμμετείχαν στο διαγωνισμό δεν ε-

τοικιοκρατούμενη και υποβαθμισμένη περιοχή» θα αναβαθμιστεί αν επιδειχθεί ο επιβεβλημένος σεβασμός στην αντιμετώπιση των αρχαιολογικών και ιστορικών αξιών που υπάρχουν στον χώρο. Η δημιουργία οργανωμένου αρχαιολογικού πάρκου, η αφαίρεση των πολυκατοικιών και η ανάδειξη του διατηρητέου κτιρίου Weiler, δηλαδή ολόκληρου του οικοδομικού τετραγώνου, θα είναι μια μεγαλειώδης παρέμβαση της Πολιτείας στον περίγυρο της Ακρόπολης και συγχρόνως μια γενναία προσφορά στους επισκέπτες του Ιερού Βράχου, αλλά και κυρίως στους Αθηναίους και τους κατοίκους της περιοχής.

Αν και πιθανόν να υπήρχε μια καλύτερη λύση για τον σταθμό του Μετρό της Ακρόπολης (από άποψη ύπαρξης αρχαίων), εν τούτοις η υποκρεωτική καταστροφή των αρχαίων που βρέθηκαν στο ανατολικό τμήμα του αρχαιολογικού χώρου Μακρυγιάννη, σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να αποτελεί πρόκριμα για την καταστροφή του κεντρικού και του δυτικού του τμήματος, ακόμη και αν δεν διατυπώθηκε διαμαρτυρία των «ανησυχούντων».

Ο αρχαιολογικός χώρος του Μακρυγιάννη περιλαμβάνει οικοδομικά αρχαία με «σαφήνεια των περιγραμμάτων τους» και με υψηλό συγκεκριμένο «δείκτη ιστορικού ενδιαφέροντος. Επιπλέον, όμως, τα αρχαία αυτά διατηρούν και τη σαφήνεια της οικιστικής ενότητας, με δημόσια και ιδιωτικά οικοδομήματα, με δρόμους, αγωγούς κ.λπ., της οποίας ο Α.Δ. δέχεται τον επιλεκτικό κατακερματισμό: Πολλά καταστρέφονται, άλλα κατακτώνται, δηλαδή αφανίζονται και άλλα -ελάχιστα σε σχέση με το σύνολο- «προστατεύονται» και «αναδεικνύονται» κάτω από κρυστάλλινο δάπεδο, έχοντας ανάμεσά τους πλήθος από καταστρεπτικά υποστυλώματα που θα στηρίζουν το νέο μουσείο.

Προκειμένου, τέλος, για τα αρχαία που καταστράφηκαν στο ανατολικό τμήμα για τον σταθμό του Μετρό, το αναγραφόμενο του Α.Δ., «Κανένα όμως από τα ακίνητα ευρήματα δεν κρίθηκε διατηρητέο χωρίς αυτό να πληρεί την αρχαιολατρία των «ανησυχούντων» για τη μοίρα της πολιτισμικής μας κληρονομιάς, ίσως επειδή δεν έθιγε άμεσα κάποια ζωτικά συμφέροντα», χρειάζεται διευκρινίσεις. Διότι δεν θα έπρεπε για έναν τόσο σοβαρό ψόγο να γίνεται λόγος έτσι γενικά και αόριστα. Ποιους αρχιτέκτονες, γνωστούς ζωγράφους, διακεκριμένους νομικούς, δημοσιογράφους κ.λπ. εννοεί; και ποιο ατομικό (και όχι δημόσιο) συμφέρον εξυπηρετεί η ομόφωνη καταγγελία του Δ.Σ. του ICOMOS, (την παρέμβαση του οποίου αποσιωπά ο Α.Δ.) για το απαράδεκτο της ανέγερσης του νέου μουσείου Ακρόπολης του χώρου Μακρυγιάννη;

Επειδή όπως θεωρεί και ο Α.Δ. το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης αφορά όλο τον πολιτισμένο κόσμο και είναι έργο εθνικό και οικουμενικής σημασίας, πρέπει να αποφευχθεί πάση θυσία και με κάθε κόστος ο «εθνικός διασυρμός» και η «ντροπή» που μοιραία θα ακολουθήσουν με το ότι φτιάχνουμε το αρχαιολογικό μουσείο Ακρόπολης καταστρέφοντας τα αρχαία στον άμεσο περίγυρό της.

Σημειώσω. Εύχομαι να μη θεωρηθώ για άλλη μια φορά ως «αντεθνικός δρων» προστατεύοντας αρχαία, όπως είχε γίνει το 1969, τότε που με ανέκρινε με αυτή την κατηγορία ο στρατιωτικός διοικητής Ηλίας Αλκ. Καπένης, παρουσία του Στ. Πατακού, επειδή το συνεχιζόμενο υπό την διεύθυνσή μου ανασκαφικό έργο στην αρχαία Ηλιδα από όπου θα περνούσε η κεντρική διώρυγα του φράγματος του Πηνειού καθυστέρουσε τα εγκαίνια του έργου που θα έκανε ο δικτάτορας Γ. Παπαδόπουλος, μια ανάκριση που τελικά οδήγησε στη μετάθεσή μου στη Σπάρτη, όπου όμως ο νομάρχης Λακωνίας συνταγματάρχης Σπύλιος Βανικιώτης, πάλι παρουσία του Στ. Πατακού, με ανέκρινε με την ίδια κατηγορία επειδή, λόγω ύπαρξης αρχαίων, δέκοψα εκσκαφές αγωγού, στα βόρεια κρυστάλλινα ακρόπολης της Σπάρτης, που επιχειρήθηκαν χωρίς άδεια και χωρίς εποπτεία.

* Ο Γ. Α. Παπαθανασόπουλος, Επίτιμος Εφορός Αρχαιοτήτων, ισόβιος εταίρος της Αρχαιολογικής Εταιρείας και τακτικό μέλος του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου του Βερολίνου και τ. διευθυντής Ακρόπολης είναι πρόεδρος της επιστημονικής Επιτροπής του Αρχαιολογικού, Μουσειακού και Ανασκαφικού, Έργου Σπηλαίου Διού.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

* Οργανισμός Ανέγερσης του Νέου Μουσείου Ακρόπολης

1. Νέο Μουσείο Ακρόπολης. Διεθνής αρχιτεκτονικός διαγωνισμός. Υπ. Πολιτισμού Αθήνα 1991, σ. 17
2. ό.π.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

ΣΤΕΦΑΝΟ ΜΑΣΤΡΟΚΑΛΟ
Πλοίαρχο Ε.Ν.
ετών 70

Η σύζυγος: Ελένη. Τα παιδιά: Αθανασία και Γεώργιος, Βασιλική και Ανδρέας. Τα εγγόνια: Ιωάννης, Παναγιώτης. Οι λοιποί συγγενείς.

Την Κυριακή 17 Νοεμβρίου 2002 και ώ-

Τα τέκνα: Δημήτριος και Τζάνη Κασίμη, Γεώργιος και Τζένη Κασίμη. Τα εγγόνια: Οι εγγόνισσες Γεωργία, Κωνσταντίνη, Μαρίνα, Σοφία.

στο Φιλανθρωπικό Σωματείο «Οι Φίλοι του Παιδιού» το ποσό των 70 ευρώ.

ας το ποσό των 150 ευρώ για τους σκοπούς της Ομάδας Αγιάσιου.

**ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ
ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ**

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ Δ.Σ. ΤΗΣ Ε.Ε. ΚΑΙ ΜΟΝΟΝ

Α. Το Δ.Σ. της 23/10/2002, με την παρουσία ολίγων πλέον μελών της, λόγω της καθυστερημένης άφιξης των αεροπλάνων της Χάρις Καλλιγά και Βασίλη Κονιόρδο, συζήτησε την αντιμετώπιση του προβλήματος των αρχαιολογικών ευρημάτων στον χώρο που επελέγη να ανεγερθεί ως μουσείου Ακροπόλεως του Μουσείου Ακροπόλεως στην οδό Μακρυγιάννη. Αποφασίσθηκε:

Πρώτον, ότι η Εκτελεστική Επιτροπή θα συζητούσε τον τρόπο με τον οποίον η Ε.Ε. θα αντιμετώπισει το θέμα. Η επόμενη Εκτελεστική Επιτροπή είναι προγραμματισμένη για τις 20/11/2002, και η μεθεπόμενη για τις 11/12/2002.

Δεύτερον, ότι μόνον το Δ.Σ. θα έπρεπε να λάβει απόφαση επί της ουσίας. Το επόμενο Δ.Σ. θα γίνει στις 5/3/2003.

Ο Γιάννης Λύρας, με επιστολή του, έχει εκφράσει την άποψη ότι το να αφήναμε το θέμα μέχρι το επόμενο Δ.Σ. θα ισοδυναμούσε με απόφαση αποφυγής λήψης αποφάσεως, άποψη την οποία συμμερίζομαι.

Ευτυχώς, πριν ακόμα λάβω την επιστολή του Γιάννη Λύρα, ο Καθηγητής Χαράλαμπος Μπούρας, μέλος της Εταιρείας ως και του πρώτου Δ.Σ., και μέλος του ΚΑΣ, προσφέρθηκε να παραστεί σε συνάντηση για να εξηγήσει το σκεπτικό του ΚΑΣ σε όσα μέλη του Δ.Σ. αισθάνονται ότι δεν έχουν σαφή πληροφόρηση ή θέλουν να θέσουν ερωτήσεις εν όψει αντιρρήσεων που άκουσαν ή και που συμμερίζονται.

Κατόπιν αυτών, και με την σύμφωνη γνώμη του ΣΑΚ, ορίσθηκε ως πρώτο θέμα στην επόμενη Εκτελεστική Επιτροπή της 20/11/2002, μεταξύ 14.00 και 15.00, συζήτηση επί του θέματος αυτού, με την παρουσία όσων μελών του Δ.Σ. ενδιαφέρονται και μπορούν να παραστούν, όπως επίσης και του καθηγητή κ. Χαράλαμπου Μπούρα. Κατόπιν αυτού η Εκτελεστική Επιτροπή θα είναι, ελπίζω, σε θέση να λάβει αποφάσεις για τον χειρισμό της υπόθεσης εκ μέρους της Ε.Ε. Ενδεικτικά και μόνο θα μπορούσε:

(α) Να αναβάλει οποιαδήποτε περαιτέρω συζήτηση για το Δ.Σ. της 5/3/2003.

(β) Να ζητήσει σύγκλιση έκτακτου Δ.Σ. ώστε να ληφθεί απόφαση επί του θέματος (καταστατικό Άρθρο 10 παράγραφος 2.3).

(γ) Να αποφασίσει ότι η Ελληνική Εταιρεία δεν θα λάβει θέση μέχρι το επόμενο Δ.Σ. αλλά ότι θα οργανώσει δημόσια συζήτηση επί του θέματος.

Πιθανότατα να υπάρξουν και άλλες εναλλακτικές προτάσεις.

Β. Εν όψει της συνάντησης αυτής και για την αντιμετώπιση του θέματος, ελπίζω με περισσότερη διαύγεια, εσωκλείω δύο άρθρα που παρουσιάστηκαν στην «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ». Θα ήθελα επίσης να καταθέσω κάποιες προσωπικές μου απόψεις που ελπίζω ότι παρά τα πιθανά σφάλματα εκτίμησης εκ μέρους μου, ίσως βοηθήσουν την συζήτησή μας.

1. Άσχετα με την εκστρατεία για την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα, υπάρχει έντονη ανάγκη για ένα νέο Μουσείο Ακροπόλεως διότι πάρα πολλά αξιολογώτατα γλυπτά δεν εκτίθενται, και όσα εκτίθενται δεν εκτίθενται με τον τρόπο που θα έπρεπε, δηλαδή σε ένα μουσείο που πληρεί τις σύγχρονες προδιαγραφές για την ασφάλεια και συντήρηση των μοναδικών αυτών έργων.

2. Δεδομένου ότι αρχαία βρίσκονται στα περισσότερα σημεία όταν γίνεται εκσκαφή στην κεντρική Αθήνα, ήταν φυσικό να υπάρξει προβληματισμός για την εξεύρεση του αρχαιολογικά λιγότερον επιβλαβούς σημείου για το Μουσείο. Η συζήτηση αυτή γινόταν μέχρι το 1991 και η Ελληνική Εταιρεία δεν έλαβε θέση. Ασφαλώς μέλη μας είχαν διαφορετικές απόψεις (προσωπικά προτιμούσα χώρο κοντά στον σταθμό του Θησείου) αλλά κανείς δεν μπορούσε να έχει βεβαιότητα τί θα ανακαλύπτετο όπου και εάν εχωροθετείτο το Μουσείο. Εν πάσει περιπτώσει οι προσωπικές προτιμήσεις του καθενός από μας δεν αποτελούν βάση για την Ελληνική Εταιρεία ως ΜΚΟ να λάβει σοβαρή θέση επί του θέματος του καταλληλότερου χώρου για το Μουσείο σήμερα εφόσον δεν το έκανε όταν γινόταν ευρεία δημόσια συζήτηση επί του θέματος.
3. Όταν η κριτική Επιτροπή απεφάσισε τον Σεπτέμβριο 2001 υπέρ του προτεινόμενου κτιρίου, δύο μέλη της Ε.Ε. συμπεριλαμβανομένου και ενός μέλους του ΣΑΚ εξέφρασαν τις αντιρρήσεις τους. Κανείς όμως δεν πρότεινε η Ε.Ε. να λάβει δημόσια θέση αντίθετη με το προτεινόμενο κτίριο αυτό καθ' εαυτό.
4. Συμπεραίνω ότι το θέμα που παραμένει ανοιχτό αφορά στην προστασία των αρχαιοτήτων που βρίσκονται στο χώρο ανεγέρσεως του Μουσείου και για τις οποίες έχουμε καταγγελλίες ότι καταστρέφονται ή βλάπτονται σοβαρά από αυτό. Εκτιμώ ότι αν αποδεικνυόταν κάτι τέτοιο θα ήταν πράγματι κάτ' αρχήν επαρκής λόγος ώστε η Ε.Ε. να λάβει αντίθετη θέση.
5. Όμως, και μετά από ανάγνωση της Συνθήκης της Γρανάδας, δεν έχω κανέναν λόγο να πιστεύω ότι απαγορεύεται κατ' αρχήν από οποιαδήποτε διεθνή σύμβαση ή διάσωση αρχαιολογικών ευρημάτων μέσα στους υπόγειους χώρους ενός μουσείου. Μπορεί μάλιστα να επιχειρηματολογήσει κανείς ότι μια τέτοια λύση, ενώ πιθανώς δημιουργεί κάποιες ζημίες σε συγκεκριμένα ευρήματα, διασώζει (και ίσως επιτρέπει επίσης να ερμηνευθεί) πολύ καλύτερα το σύνολο των ευρημάτων. Τούτο όμως είναι ένα σημείο που πρέπει να εξετάζεται κατά περίπτωση – ασφαλώς μπορεί να συμβαίνει και το αντίθετο.
6. Δεν υπάρχει, επίσης, καλώς ή κακώς, απόλυτος κανόνας ότι πρέπει να διασώζονται όλα τα αρχαία ακριβώς στο σημείο όπου ανασκάπτονται. Αντίθετο παράδειγμα προέρχεται από την διαδικασία κατασκευής του μετρό, που θεωρήθηκε από την κοινή γνώμη αναγκαίο έργο κοινής ωφέλειας και για το οποίο επίσης η Ε.Ε. δεν έλαβε αρνητική θέση. Ορθότατα οι αρχαιολόγοι αντιτάχθηκαν, και επιτυχώς, στην περίπτωση της σήραγγας και του σταθμού στον Κεραμεικό. Κατά τα άλλα όμως δεν γνωρίζω να έχει υπάρξει οποιαδήποτε αντίθεση από οργανώσεις ή περιοίκους από οποιαδήποτε περιοχή των Αθηνών στις αναπόφευκτες ζημίες και αφαιρέσεις αρχαίων που έγιναν κατά την εκτέλεση του τεράστιου αυτού έργου. Σ' αυτό το σημείο δέχομαι ότι μπορεί να μου λείπει πληροφόρηση.
7. Η Ειρήνη Γρατσία έχει ζητήσει τα πρακτικά του ΚΑΣ που αποτελούν ένα πολύ σημαντικό στοιχείο και μας λείπουν. Προς το παρόν έχουμε μόνο την προφορική δήλωση της κας Χωρέμη ότι οι αποφάσεις του ΚΑΣ υπέρ του έργου ήταν ομόφωνες και, η δήλωση αυτή δεν αναιρείται από την θέση που έλαβε η έφορος κα Τριάντη το 1999, διότι αφ' ενός η οικεία έφορος δεν είναι αναγκαστικά μέλος του ΚΑΣ, και αφ' ετέρου το προτεινόμενο κτίριο του μουσείου στο οποίο αντιτάχθηκε η κυρία Τριάντη το 1999 δεν ήταν το παρόν κτίριο αλλά ένα αρκετά διαφορετικό, που δεν θα διαφύλαττε τα αρχαία στα υπόγεια του όπως επιδιώκεται με την παρούσα αρχιτεκτονική πρόταση.
8. Ασφαλώς το ΚΑΣ μπορεί, όπως όλοι οι θεσμοί που απαρτίζονται από ανθρώπους, να κάνει σοβαρά σφάλματα, ακόμα και με ομοφωνία. Είναι επίσης αλήθεια ότι ο εκάστοτε Υπουργός Πολιτισμού διαθέτει κατά κανόνα ασφαλή πλειοψηφία στο ΚΑΣ, σίγουρα υπηρεσιακή και μέχρι ενός σημείου κομματική. Όμως εάν εξακριβωθεί ότι υπήρξε πράγματι ομοφωνία τούτο αποτελεί σοβαρό τεκμήριο στην περίπτωση καταστροφής αρχαίων αρχαιολογικών λειψάνων διότι οι περισσότεροι έλληνες αρχαιολόγοι είναι πολύ ευαίσθητοι στο σημείο αυτό, πολύ περισσότερο ευαίσθητοι (δυστυχώς) παρά στην καταστροφή αξιόλογων μνημείων των νεώτερων αιώνων.
9. Η κα Χωρέμη δεν φαίνεται να αμφισβητεί ότι μερικά αρχαία, ήσσονος σημασίας κατά την άποψη του ΚΑΣ, θα σκεπασθούν. Τα ερωτήματα που παραμένουν είναι εάν μιλάμε για κάτι

χειρότερο από τις καταστροφές που μοιραία επέφερε η κατασκευή του «μετρό», και εάν θα είναι πιο «ευανάγνωστος» ο χώρος, αρχαιολογικά και ιστορικά, με την ενσωμάτωση σοβαρού τμήματος των ευρημάτων στο υπόγειο του Μουσείου. Είναι πιθανό να μην μπορεί κανείς να σχηματίσει τελική άποψη για το θέμα χωρίς επιτόπια επίσκεψη. Οι αρμόδιοι χώρισαν την περιοχή σε χώρους απόλυτης προστασίας, χώρους όπου θα υπάρξει μερική προστασία των ευρημάτων και χώρους όπου κατά την εκτίμησή τους, προηγούμενα έργα είχαν ήδη απαλείψει οποιοδήποτε ίχνος αρχαίου και είχαμε φθάσει στο επίπεδο βράχου. Προφανώς η κρίση των αρμοδίων πάντα επιδέχεται κριτική, φθάνει η κριτική αυτή να είναι προσεκτική και ενημερωμένη.

10. Είναι λυπηρόν ότι η δημόσια συζήτηση έχει διεξαχθεί με σκληρούς τόνους σε σχέση με πρόσωπα, πράγμα που καθιστά πολύ δυσκολότερη την οργάνωση πολιτισμένης δημόσιας συζήτησης επί της ουσίας, παρά στην περίπτωση του Νόμου περί Αρχαιοτήτων, όπου τούτο επιτεύχθηκε στην δημόσια συζήτηση που οργάνωσαμε.
11. Μέλη του Δ.Σ. έχουν εκφράσει την άποψη ότι η υπόθεση δεν διαφέρει από εκείνη του Μαραθώνα. Μετά από σκέψη καταλήγω ότι ασφαλώς οι δύο υποθέσεις συνδέονται σε δύο σημεία:
 - (α) Παρατηρείται σε αρκετούς κύκλους έλλειψη εμπιστοσύνης στις διακηρύξεις του συγκεκριμένου υπουργού και ως συνέπεια στα λόγια εκείνων που τον πλαισιώνουν και συνεργούν στις πολιτικές του.
 - (β) Υπάρχει ευρύτερη έλλειψη εμπιστοσύνης στην λειτουργία των θεσμών του κράτους, σε σχέση με αποφάσεις που αφορούν τους Αγώνες του 2004. Η μείωση αξιοπιστίας των θεσμών σε σχέση με τους Αγώνες συμπεριλαμβάνει ακόμα και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και το Συμβούλιο της Επικρατείας, αλλά μοιραία επηρεάζει περισσότερο τα πολιτικά και ημιπολιτικά όργανα του Κράτους, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται πλέον το ΚΑΣ, κάτι που δεν συνέβαινε παλαιότερα.
12. Η περίπτωση του Μαραθώνα διαφέρει όμως ριζικά στα περισσότερα σημεία ουσίας από την περίπτωση Μακρυγιάννη.
 - (α) Στον Μαραθώνα ο Υπουργός δεν ζήτησε αρχικά την συμβουλευτική γνώμη του ΚΑΣ παρά το ότι ο εκάστοτε Υπουργός Πολιτισμού πάντα διαθέτει ασφαλή πλειοψηφία σ' αυτό, ενώ στην περίπτωση του Μουσείου ζήτησε και πήρε την συναίνεσή του.
Στη περίπτωση του Μαραθώνα ζητήθηκε η γνώμη του ΚΑΣ μόνον αφού είχαν βρεθεί τα πρωτοελλαδικά κτίσματα της τρίτης χιλιετίας. Η μεταγενέστερη θριαμβολογία του Υπουργού αφορούσε μια τεχνική λύση που έδωσε το ΚΑΣ για την μετακίνηση και διαφύλαξη των αρχαίων αυτών χωρίς να εξετασθεί η προϋπόθεση της χωροθέτησης του κωπηλατηρίου, απόφαση για την οποία όμως, ο Υπουργός ουδέποτε είχε συμβουλευθεί το ΚΑΣ.
 - (β) Η Ελληνική Εταιρεία είχε εξ' αρχής και με απόλυτη συνέπεια αντιταχθεί στο έργο, όπως και οι τρεις άλλες οργανώσεις με τις οποίες συνεργασθήκαμε.
 - (γ) Δεν υπήρχε καμία απολύτως ανάγκη να γίνει μόνιμη εγκατάσταση κωπηλατηρίου και ακόμα περισσότερο να γίνει εκεί που έγινε, δεδομένου ότι υπήρχαν καλύτερες εναλλακτικές λύσεις, στο Ελληνικό για μόνιμη και στην Υλίκη για προσωρινή εγκατάσταση.
 - (δ) Λανθασμένα ένα τμήμα της ελληνικής κοινής γνώμης θεώρησε την ουσία της διαφοράς για την χωροθέτηση του κωπηλατηρίου ζήτημα αρχαιολογικό, δηλαδή ότι θα δικαιολογείτο η επιλογή εάν δεν ευρίσκοντο αρχαία, και το αντίστροφο. Η σημασία της εξεύρεσης αρχαίων ήτο απλώς να διαψεύσει ακόμα για οποιονδήποτε άπιστο – ή μάλλον σε αυτή την περίπτωση «εξαρτώμενο - Θωμά» τον εξ' αρχής αστήρικτο ισχυρισμό ότι η περιοχή ήταν θάλασσα στην αρχαιότητα.

Η ουσία της διαφοράς για το κωπηλατήριο του Μαραθώνα, εάν εξαιρέσουμε τα επιχειρήματα που συνδέονται με την διαφύλαξη του υγροτόπου, δεν είναι αρχαιολογική αλλά ιδεολογική και ιστορική.

Είναι ιστορική διότι υπάρχουν ορισμένα τοπία των οποίων η απόλυτη προστασία είναι επιβεβλημένη ανεξάρτητα από την ύπαρξη αρχαιολογικών ευρημάτων, και τούτο για ιστορικούς λόγους (π.χ. το Runnymede λόγω της έκδοσης της Magna Carta; και τα πεδία μάχης του Waterloo και Gettysburg λόγω των ομώνυμων μαχών). Στην Αθήνα η περιοχή του Μακρυγιάννη δεν εμφανίζει τέτοιου είδους ιστορική σημασία ενώ εκτός από την Ακρόπολη την εμφανίζουν η Πνύκα, η Αγορά, ο Κεραμεικός, το θέατρο του Διονύσου, η Ακαδημία, το Λύκειο και η Ποικίλη Στοά για διαφορετικούς λόγους.

Μόνον η αναφορά των χώρων αυτών αποδεικνύει την διαφορά μεταξύ των περιπτώσεων Μακρυγιάννη και Μαραθώνα. Η μια περίπτωση αφορά στην προστασία συγκεκριμένων αρχαιοτήτων, η άλλη, άσχετα εάν υπήρξαν αρχαία, την προστασία της ιστορικής μνήμης του χώρου (πεδιάδα, έλος, ακτή) στον οποίο για πρώτη φορά στην ιστορία μια δημοκρατία αμύνθηκε με επιτυχία έναντι μιάς επεκτατικής απολυταρχίας, πηγή έμπνευσης για δημοκράτες ανά τους αιώνες.

Η περίπτωση του Μαραθώνα είναι χαρακτηριστική των περιπτώσεων όπου οι πράξεις μας υποδηλώνουν τις πραγματικές μας προτεραιότητες, αναιρώντας τις ιδεολογικές μας προκηρύξεις. Η τραγωδία συνίσταται στο ότι η σημερινή ελληνική διοίκηση, απόλυτα πιστά στις πραγματικές αρχές της εποχής μας, αλλά αντίθετα με τις δεδηλωμένες της αρχές, προτίμησε να προχωρήσει σε ένα μη αναγκαίο (και πιθανώς μη βιώσιμο) αναπτυξιακό έργο παρά να διαφυλάξει την μνήμη ενός τόπου απaráμιλλης σημασίας για την ιστορία της δημοκρατίας, ενός τοπίου μάλιστα όπου το μνημείο συνιστάται από την ίδια την φύση.

Αντίθετα το αμφισβητούμενο και ζητούμενο στη περίπτωση του Μακρυγιάννη είναι εάν ένα έργο που είναι απαραίτητο να γίνει κάπου κοντά στην Ακρόπολη, δεν πρέπει να γίνει εκεί όπου αποφασίσθηκε να γίνει λόγω απaráδεκτης καταστροφής αρχαιολογικών ευρημάτων.

Τα πρώτο είναι θέμα ιδεολογικής αρχής η, ακριβέστερα υπαρξιακών αρχών. Το δεύτερο είναι κατ' εξοχήν θέμα λεπτής κρίσης, ιδιαίτερα λεπτής για μη αρχαιολόγους. Υπό αυτό το πρίσμα προτείνω να το συζητήσουμε.

1. Είναι απαραίτητη η ανέγερση ενός νέου Μουσείου Ακροπόλεως, γιατί

- α) Πρέπει να απομακρυνθεί το υφιστάμενο νέο κτήριο από τον ιερό βράχο. ✓
- β) Το υφιστάμενο μουσείο δεν εξυπηρετεί πια τους επισκέπτες. Υπάρχει απαράδεκτη συμφόρηση ιδίως κατά τους θερινούς μήνες.
- γ) Δεν υπάρχει χώρος για να εκτεθούν τα γλυπτά τα οποία αναγκαστικώς αφαιρούνται για λόγους προστασίας από τους ναούς.
- δ) Δεν υπάρχει η δυνατότης να εκτεθούν τα σπουδαιότατα αρχαία τα οποία στεγάζονται προσωρινώς σε αποθήκες (Μουσείο Ακροπόλεως και Εθνικού).

100.000
Επισκεπται κάθε χρόνο
Ειδικό προβλήματα
σχέση με την
μεγάλη ζωφόρο

2. Συγκεκριμένοι λόγοι κάνουν το οικόπεδο Μακρυγιάννη μοναδικό και αναντικατάστατο για την λύση του προβλήματος

- α. Τα προταθέντα άλλα «οικόπεδα» είναι τελείως απαράδεκτα! ✓
- α1. Η Κοίλη. Πλήρης αρχαιολογικός χώρος της κλασικής πόλεως των Αθηνών. Χωρίς πρόσβαση από την Ακρόπολη, μετά τις νέες ανασκαφικές έρευνες της ενοποιήσεως. Σε πολύ μεγάλη απόσταση από την Ακρόπολη για να καλύπτεται πεζή και πολύ μικρή για να καλύπτεται με αυτοκίνητο (με διπλή επιβίβαση-αποβίβαση των επισκεπτών).
- α2. Ο χώρος του εστιατορίου «Διώνυσος».
 - Πολύ μικρός για την ανέγερση ικανοποιητικού Μουσείου.
 - Τα βραχύδη στοιχεία του λόφου του Φιλοπάππου θεωρούνται μνημεία. Δεν νοούνται εκβραχισμοί.
 - Σε ανταγωνισμό ύψους προς το Ηρώδειον και προς τα Προπύλαια (Διαφορά υψομέτρου $140-95 = 45$ μέτρα). ένω στο Μακρυγιάννη η διαφορά είναι 75 μέτρα. ✓
 - Ήδη έχει εντατική χρήση στάσεως οχημάτων, απαραίτητη για την λειτουργία επισκέψεως της Ακροπόλεως. ✓

Ούτε οι μισοί δέχονται
κατεβαίνουν τα
σκαλιά

α3. Ο χώρος των Ε.Η.Σ. στο Θησεϊόν. Μπορεί να έχει αρχαία.

Σε πολύ μεγάλη απόσταση από την Ακρόπολη για να καλύπτεται πεζή, και μικρή για να καλύπτεται με αυτοκίνητο (με διπλή επιβίβαση-αποβίβαση).
Χωρίς οπτική επαφή με τον βράχο της Ακροπόλεως.

β. Το οικόπεδο Μακρυγιάννη

- Έχει πλήρη και άμεση οπτική επαφή προς τον βράχο και τα μνημεία του.
- Μετά την πεζοδρόμηση της Λεωφ. Διονυσίου Αρεοπαγίτου έχει άμεση πρόσβαση πεζών στον χώρο θεάτρου του Διονύσου, μέσω του οποίου θα γίνεται η κυρίως άνοδος προς την Ακρόπολη.
- Δεν ανταγωνίζεται σε ύψος την Ακρόπολη (διαφορά ύψους $150-75 = 75$ μέτρα)
- Έχει άμεση πρόσβαση από τον Μητροπολιτικό σιδηρόδρομο. ✓

Το Μουσείο
χρησιμοποιεί
32
απ'αυτά
τά μέτρα
δεν πάλι πιο
πάλι και
την κορυφή
του Μουσείου
είναι ο δέντρο
πάλι 5 μ. περίπου

Στην Αμερική Πλάτωνος θα γίνει το Μουσείο Πόλεως Αθηνών. Είναι στο ΓΚΚΣ.

- Η διατήρηση με ενσωμάτωση στο νέο μουσείο
- Η πρώτη, εισηγήσει της αρμοδίας Α' ΕΠΚΑ, αμέσως απεκλείσθη.
- Η δεύτερη θα εσήμαινε την απώλεια του κοινωνικού ωφέλους που δυναμικά υπάρχει στα αρχαία και επίσης απεκλείσθη.
- Η τρίτη (δηλ. το στέγαστρο) θα συνεπαγόταν υποστηλώσεις μέσα στα αρχαία, εξ ίσου δυσχερείς με αυτές που προβλέπονται για το μουσείο και την δημιουργία μιας τεραστίας στέγης, ορατής από την Ακρόπολη. Θα συνεπαγόταν επίσης σημαντική δαπάνη.

γ3. Η τέταρτη λύση μελετήθηκε εξαντλητικά, και εγκρίθηκε από τους ανασκαφείς, την Α' Εφορεία Κλασικών Αρχαιοτήτων, την Διεύθυνση Κλασικών Αρχαιοτήτων και το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο.

γ4. Επελέγησαν οι θέσεις στις οποίες τα αρχαία έχουν καταστραφεί ή των οποίων τα ευρήματα δεν παρουσιάζουν κανένα ενδιαφέρον και στις θέσεις αυτές και μόνον επιτρέπεται να δημιουργηθούν υποστυλώματα.

γ5. Μέγα μέρος των ανευρεθέντων παραμένει εκτός του Μουσείου και στεγάζεται καταλλήλως.

γ6. Στο τελείως κατεστραμμένο τμήμα (ανατολικά και νότια) θα γίνουν τα περιορισμένα υπόγεια τμήματα του Μουσείου, σε έκταση του 1/3 του νέου κτηρίου.

γ7. Ο αρχαιολογικός χώρος 2500 τετρ. μέτρων παραμένει στο ισόγειο, (όχι το υπόγειο) του Μουσείου. Τα αρχαία λείψανα στερεώνονται, γίνονται αναγνώσιμα με μικρές ανακτήσεις, φωτίζονται και καθίστανται επισκέψιμα με ελαφρούς πεζοδρόμους. Θα έχουν πρόσβαση μέσα από το Μουσείο και χωριστά από έξω.

γ8. Προς χάριν των αρχαίων που βρέθηκαν έγινε περιστολή του αρχικού προγράμματος του Μουσείου, από ειδική επιτροπή αρχαιολόγων και αρχιτεκτόνων που εργάστηκε επί τρίμηνον. (Ηταν ο κ. Μιχαηλίδης - ή κίθουλα ανεδρίσαν και η αντίληψη ηήσαν άλλω).

γ9. Αυστηρές προδιαγραφές εν σχέσει προς την στήριξη του Μουσείου, προς την θέση δηλαδή των υποστυλωμάτων, περιελήφθησαν στην προκήρυξη του σχετικού διαγωνισμού και ελέγχθηκαν στο στάδιο της προμελέτης από τον Οργανισμό Ανεγέρσεως καθώς και από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο. Τα υποστυλώματα είναι σε σημεία τελείως ~~καταστραμμένα~~ ή χωρίς αξία. Η κα τριάντη διαλέξετε τα σημεία.

γ10. Κινητά ευρήματα θα εκτεθούν εντός προθηκών στον στεγασμένο αρχαιολογικό χώρο.

Γίνονται επικυρώσεις για τα μηχανήματα, αλλά θα ψυφούν μεταγενέστερα. Η επικυρότηση είναι προσωρινή.

4. Η σημερινή κατάσταση

- α. Η τεράστια δαπάνη της ανεγέρσεως του νέου μουσείου καλύπτεται από το 3^ο Κοινοτικό πλαίσιο στήριξης. 'Η γίνεται σήμερα, ή τότε. Γι' αυτόν τον λόγο βιαζόμαστε.
- β. Άλλο ελεύθερο οικοπέδο της απαραίτητου εκτάσεως και σε άμεση σχέση με την Ακρόπολη δεν υπάρχει. Για την απαλλοτρίωση πολυκατοικιών προκειμένου να δημιουργηθεί ένας τέτοιος χώρος ούτε τα χρήματα υπάρχουν ούτε ο χρόνος προκειμένου

να αξιοποιηθούν τα χρήματα της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Θα εδημιουργούνται άλλωστε πολλαπλάσιες των σημερινών αντιδράσεις από θιγομένους κατοίκους των πολυκατοικιών.

- γ. Σε αντίθεση προς τους δύο προηγούμενους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς, τώρα έγιναν προβλέψεις όχι μόνον αρχαιολογικής φύσεως αλλά και πολεοδομικής και νομικής.
- δ. Οι λύσεις του αρχιτεκτονικού διαγωνισμού κρίθηκαν από επιτροπή με μέλη διεθνούς κύρους και τα προσχέδια τα οποία ο αρχιτέκτων κ. Τσιούμι παρουσίασε στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο και προ ημερών στο Λονδίνο στα μέσα ενημερώσεως, ήταν λειτουργικά και στα πλαίσια των προδιαγραφών και των χρονοδιαγραμμάτων.

Αθήνα, 20 Νοεμβρίου 2002

13 Νοεμβρίου 2002

Προς
τον Πρόεδρο της Ε.Ε
κ. Κ. Καρρά

Σχετικά με την ερώτησή σας στο τελευταίο Συμβούλιο του ΣΑΚ, εάν και πότε έγιναν συζητήσεις για τη θέση του νέου Μουσείου Ακροπόλεως, σας γνωρίζω τα εξής:

Συζητήσεις για τη θέση έγιναν πριν από το διαγωνισμό του 1990 μεταξύ εκπροσώπων Υπουργείων και διαφόρων φορέων που συμφωνούσαν για τη θέση Μακρυγιάννη. Η Υπουργός Πολιτισμού κα Μ. Μερκούρη, πιεζόμενη από κάποιους αρχιτέκτονες όρισε τρεις θέσεις: Μακρυγιάννη, Κοίλη, Διόνυσος, πράγμα που δυσκόλεψε αρκετά την απόφαση της Επιτροπής Κρίσεως. Τελικά το 1ο βραβείο δόθηκε στους Ιταλούς Nicoletti και Passarelli που είχαν επιλέξει τη θέση Μακρυγιάννη.

Κατά την παρουσίαση των σχεδίων και προπλασμάτων του Μουσείου στις 18/3- 21/4/1991 στη Πινακοθήκη έγινε δομεία επίθεση από τον ΣΑΔΑΣ, κυρίως γιατί έγινε διεθνής κι όχι μόνο εθνικός διαγωνισμός.

Εκτοτε δεν έγινε καμία άλλη συζήτηση και μόνο σε κάποια άρθρα εφημερίδων προτάθηκαν άλλες δύο θέσεις (στον Φιξ και σε ένα οικοπέδο μεταξύ Θησείου και Κεραμεικού), θέσεις που δεν συζητήθηκαν γιατί είναι απομακρυσμένες από την Ακρόπολη.

Το τεύχος που σας στέλνω εκδόθηκε επί υπουργίας Τζανή Τζανεττάκη με την ευκαιρία της εκθέσεως στην Πινακοθήκη. Πιστεύω ότι θα είναι χρήσιμο για την βιβλιοθήκη της Εταιρείας μας.

Με φιλικούς χαιρετισμούς

Σταύρος

Υ.Γ. Σας πληροφορώ ότι στην τελευταία Επιτροπή Κρίσεως για το Νέο Μουσείο το 2001 συμμετείχαν ο Πρόεδρος του ΣΑΔΑΣ και ο Πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου, όπως θα δείτε στο δεύτερο τεύχος που θα στείλω.

Ελφεση το βράδυ 29/10/2002

7237767

ΓΙΑΝΝΗΣ Κ. ΛΥΡΑΣ

PARALOS MARITIME CORPORATION S.A.
ΑΚΤΗ ΜΙΑΟΥΛΗ 23 - 185 35 ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

Κον Κωνσταντίνο Καρρά

Πρωταγείου 19

105 56 Αθήνα

29 Οκτωβρίου 2002

Αγαπητέ μου Κώστα

Θέμα: Νέον μουσείο Ακροπόλεως

Εν συνεχεία της συζητήσεως στο Διοικητικό Συμβούλιο της 23ης, θα είχες τον καιρό να κοιτάξεις τα έγγραφα και τις φωτογραφίες και να διαπιστώσεις «ότι τα πράγματα δεν βαίνουν κατ' ευχὴν εἰς τὴν ἀποικίαν, δὲν μένει ἐλαχίστη ἀμφιβολία» ὅπως λέει ὁ ποιητής.

Εἶναι σαφές ὅτι ἔχουν καταστραφεί ἀρχαία καὶ ὅτι θὰ καταστραφούν καὶ ἄλλα καὶ μάλιστα με ρυθμούς ἐντατικούς, προκειμένου νὰ υλοποιηθεῖ ἡ ἐπιλογή τῆς ἡγεσίας τοῦ ΥΠΠΟ καὶ τοῦ ΟΑΝΜΑ καὶ ἐφ' ὅσον ἔχει ἀποφασιστεῖ νὰ ἀποπερατωθεῖ ἔστω μέρος τοῦ μουσείου μέχρι τὸ 2004.

Επομένως εἰαν ἡ Ἑλληνικὴ Εταιρεία περιμένει μέχρι τὸ ἐπόμενο Διοικητικὸ Συμβούλιο τοῦ Φεβρουαρίου γιὰ νὰ λάβει θέση ἐπὶ τοῦ θέματος, θὰ εἶναι δυστυχῶς πολὺ ἀργά.

Γνωρίζοντας τὴν δυσκολία ποὺ ἔχει ἡ Ἑλληνικὴ Εταιρεία λόγω ἐντονα διισταμένων ἀπόψεων καὶ συγκρούσεως θέσεων, ἀν ὄχι συμφερόντων μελῶν τῶν Συμβουλίων τῆς (Διοικητικοῦ καὶ ΣΑΚ), πιστεύω ὅτι ἔχουμε τρεῖς ἐπιλογές:

α) νὰ μὴν κάνουμε τίποτα ἐλλείψει συμφωνίας, ὁπότε τὰ ἀρχαία θὰ καταδικαστοῦν, πράγμα ποὺ θὰ εἶναι πιστεύω θλιβερό καὶ γιὰ τὸν πολιτισμὸ καὶ γιὰ τὴν Εταιρεία,

β) νὰ ὁργανώσει ἡ Εταιρεία τὸ συντομότερο μίαν συζήτηση δημόσια γιὰ τὸ θέμα καὶ νὰ δημοσιεύσει τὰ συμπεράσματα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο θὰ μπορέσει ἡ Εταιρεία χωρὶς ἐνδεχομένως νὰ πάρει συγκεκριμένη θέση υπὲρ ἢ κατὰ, νὰ μὴν εἶναι ἀπούσα ἀπ' αὐτὴν τὴν σημαντικὴ υπόθεση,

γ) νὰ ὁργανώσει μίαν συζήτηση κεκλεισμένων τῶν θυρῶν γιὰ τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Εταιρείας, καλώντας ἐγκριτοὺς ἀντιπροσώπους τῶν δύο ἀπόψεων καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ κληθεῖ ἐκτακτὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο προκειμένου νὰ παρθεῖ χωρὶς καθυστέρηση μίαν τελικὴ ἀπόφαση.

Τάσσομαι υπέρ της δεύτερης επιλογής, παρότι διαφωνώ πλήρως και με την επιλογή της θέσεως και με το σχέδιον του κτιρίου του νέου μουσείου, πέρα από τις καταστρεπτικές συνέπειες που έχει για τα αρχαία της κατ' εξοχήν αρχαιολογικής περιοχής των Αθηνών.

Δεν νομίζω ότι η υπόθεση αυτή διαφέρει ιδιαίτερα από την υπόθεση του Μαραθώνα για την οποία η Εταιρεία κάνει ένα σκληρό, έντιμο και θαρραλέο αγώνα. Η διαφορά ίσως έγκειται στην άποψη που υποθέτω υιοθετεί ο ΟΑΝΜΑ ότι ο σκοπός αγιάζει τα μέσα. Προκειμένου δηλαδή να γίνει το νέον μουσείο που θα στεγάσει τα αριστουργήματα του Παρθενώνα δεν πειράζει αν καταστραφούν κάποια άλλα αρχαία, που βέβαια κανείς δεν γνωρίζει ακριβώς πόσο σημαντικά είναι. Ακόμα και τα μέλη του ΟΑΝΜΑ αμφιβάλλω αν γνωρίζουν την στιγμή που δεν έχει δοθεί ο χρόνος και δεν έχουν κληθεί όλοι οι ενδιαφερόμενοι εντός και εκτός Ελλάδος να τα μελετήσουν και να τα εκτιμήσουν.

Κανείς δεν έχει αντίρρηση ότι πρέπει να υπάρξει νέο μουσείο Ακροπόλεως, ασχέτως εαν επιστραφούν αργά ή γρήγορα τα γλυπτά του Παρθενώνος. Είναι βέβαιο όμως ότι υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις καλύτερες από αυτήν που έχει επιλεγεί.

Αντιλαμβάνομαι ότι έχουν γίνει προσφυγές τόσο στα Τακτικά Δικαστήρια όσο και στο Συμβούλιο Επικρατείας προκειμένου να σταματήσουν οι εργασίες του νέου μουσείου. Δεν γνωρίζω όμως πότε θα παρθούν αποφάσεις, ενώ όλοι γνωρίζουμε κάτω από ποιές συγκυρίες θα παρθούν.

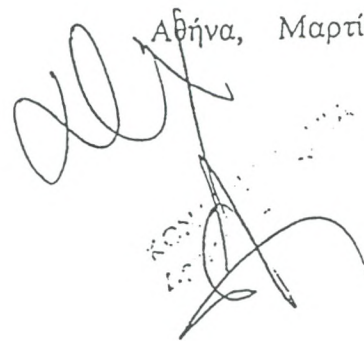
Αρα το θέμα είναι κατά την γνώμη μου και επείγον και ζωτικό.

Είμαι στην διάθεσή σου για οποιαδήποτε διευκρίνιση ή ενέργεια.

Με εκτίμηση και αφοσίωση
Γιάννης

Υγ. Εσωκλείω φωτογραφίες οι οποίες δείχνουν τις μέχρι τώρα παρεμβάσεις στα αρχαία καθώς και την απόφαση του ΚΑΣ από το οποίον συνάγεται ο όγκος του σχεδιαζομένου κτιρίου και η πρόβλεψη τριών υπογείων. Σημειωτέον επίσης ότι για την στατική αρτιότητα του κτιρίου οι μηχανικές παρεμβάσεις θα είναι τέτοιες που ακόμα και τα αρχαία τα οποία προβλέπεται να διατηρηθούν είναι πολύ πιθανόν να υποστούν μεγάλες ζημιές.

Αθήνα, Μαρτίου 2002

Πληροφορίες: Μ. Χρυσουλάκη
Τηλέφωνο: 010 32 19 192

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ Κ.Α.Σ.

ΘΕΜΑ: Έγκριση προμελέτης νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Ακρόπολης

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Το καλοκαίρι του 2000 ξεκίνησε ο διεθνής διαγωνισμός προεπιλογής μελετητών για την εκπόνηση της μελέτης του Νέου Μουσείου που θα στεγάσει τα αριστουργήματα της Ακρόπολης.

Οι προτάσεις των διαγωνιζομένων κρίθηκαν τον Σεπτέμβριο του 2001 από διεθνή Επιτροπή Αξιολόγησης και κατέληξαν σε ομόφωνη απόφαση για το πρώτο, δεύτερο και τρίτο βραβείο καθώς και για τις δύο ειδικές μνείες.

Στις 19 Δεκεμβρίου 2001 υπογράφηκε σύμβαση ανάθεσης πλήρους αρχιτεκτονικής, στατικής και ηλεκτρομηχανολογικής μελέτης μεταξύ του ΟΑΝΜΑ και της μελετητικής ομάδας στην οποία έγινε απονομή του Α' Βραβείου:

1. Bernard Tschumi Architects
2. Μιχάλη Φωτιάδη / ΑΡ.ΣΥ. ΕΠΕ
3. ΑΔΚ Σύμβουλοι Μηχανικοί
4. Μηχανική – Γεωστατική
5. ΜΜΒ Όμιλος Μελετών Α.Ε.

Οι ανάδοχοι προχώρησαν, σύμφωνα με τη σύμβαση, στην εκπόνηση της προμελέτης, η οποία παραδόθηκε στον ΟΑΝΜΑ στις 20-03-2002.

2. ΟΙΚΟΠΕΔΟ

Το οικοπέδο στο οποίο θα κτιστεί το Νέο Μουσείο Ακρόπολης περιλαμβάνει ένα οικοδομικό τετράγωνο μεταξύ των οδών Διονυσίου Αρεοπαγίτου, Μακρυγιάννη, Χατζηχρήστου και Μητσαίων.

Ο χώρος του οικοπέδου αποτελείται:

- Κατά τμήμα του από έκταση η οποία ανήκει στο Δημόσιο και η χρήση της έχει παραχωρηθεί στο Υπουργείο Πολιτισμού.
- Κατά τμήμα του από έκταση που ανήκει σε 26 ιδιωτικά ακίνητα, για τα οποία έχουν κηρυχθεί αναγκαστικές απαλλοτριώσεις που θα πραγματοποιηθούν σε δύο φάσεις (Α' και Β').

Το έδαφος του οικοπέδου παρουσιάζει ομαλή κλίση, περίπου 8%, κατιούσα προς τον νότο, ενώ τμήμα της επιφάνειάς του καλύπτεται από δημόσια κτίρια, τα οποία, λόγω του ιστορικού, αρχιτεκτονικού και μορφολογικού ενδιαφέροντός τους, έχουν κριθεί διατηρητέα από το Υπουργείο Πολιτισμού.

Στο ανατολικό τμήμα του οικοπέδου, εφαιπτόμενο με την οδό Μακρυγιάννη, έχουν κατασκευαστεί οι εγκαταστάσεις του σταθμού «Ακρόπολη» του Μετρό.

Η νότια και η νοτιοδυτική πλευρά του οικοδομικού τετραγώνου καλύπτεται από ιδιωτικά ακίνητα που δεν έχουν απαλλοτριωθεί ακόμη.

Το οικόπεδο κατά την Α' φάση των απαλλοτριώσεων –που αφορά και τη μελέτη– αποτελείται από:

1. τη δημόσια έκταση (δημόσιο κτήμα Μακρυγιάννη) εμβαδού 17.294,30 τ.μ. που περιλαμβάνει και τα διατηρητέα κτίρια (Weiler, παρεκκλήσι Αγ. Αναργύρων, νέος ναός Αγίου Γεωργίου),
2. την έκταση επτά (7) απαλλοτριωθέντων κτιρίων,
3. την έκταση πέντε (5) υπό άμεση απαλλοτρίωση ακινήτων.

Το συνολικό εμβαδόν του οικοπέδου της Α' φάσης είναι 19.247 τ.μ.

3. ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ

Απόλυτη δέσμευση για το νέο Αρχαιολογικό Μουσείο Ακρόπολης είναι η επιτόπια ανασκαφή της οποίας τα όρια έχουν προσδιορισθεί με ακρίβεια. Το κτίριο του Μουσείου συνολικά μπορεί να φτάσει σε ύψος 5 μ. πάνω από την κορυφή του κτιρίου Weiler (ΦΕΚ 1139/Δ/1996). Τέλος, έχει δοθεί η δυνατότητα στους μελετητές να υπερβούν μέχρι 10% το επιτρεπόμενο συνολικό εμβαδόν των 20.760 τ.μ. που προβλέπεται στο πρόγραμμα.

Η προμελέτη ακολούθησε πιστά το αναλυτικό κτιριολογικό πρόγραμμα και το σημερινό συνολικό εμβαδόν του κτιρίου ανέρχεται σε 23.025 τ.μ., όπως φαίνεται στο συνημμένο πίνακα της Τεχνικής Περιγραφής, από τα οποία μόνο τα 15.850 τ.μ. προσμετρώνται στον συντελεστή δόμησης, ενώ τα 7.175, που αφορούν υπόγειους χώρους, δεν προσμετρώνται.

4. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ

Τρεις αρχιτεκτονικές ευρηματικές εκφράσεις αντίστρέφουν τους περιορισμούς του οικοπέδου σε αρχιτεκτονική πρόκληση δημιουργίας ενός Μουσείου απλότητας και ακρίβειας με την μαθηματική και διαυγή σαφήνεια της αρχαίας Ελλάδας.

4.1 Η εκμετάλλευση του φωτός

Περισσότερο από κάθε άλλου τύπου μουσεία, τα δεδομένα του νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Ακρόπολης κινούνται γύρω από το φως. Είναι πρωταρχικά ένα Μουσείο φυσικού φωτός με βασικό σκοπό την παρουσίαση γλυπτών έργων.

4.2 Η ροή της κίνησης

Η διαδρομή του επισκέπτη προσφέρει έναν αρχιτεκτονικό περίπατο με πλούσια εμπειρία χωρικής αντίληψης που εκτείνεται από τις αρχαιολογικές ανασκαφές ως τα Μάρμαρα του Παρθενώνα και πίσω, μέσω της Ρωμαϊκής περιόδου.

4.3 Η δομή του κτιρίου

Η βάση του κτιρίου περιλαμβάνει προθάλαμο εισόδου που ατενίζει τις ανασκαφές Μακρυγιάννη, ράμπα των ευρημάτων Κλιτύος, χώρο των περιοδικών εκθέσεων, αίθουσα διαλέξεων, πωλητήριο, αναψυκτήριο και βοηθητικούς χώρους.

Η μέση του κτιρίου είναι μια μεγάλη διπλού ύψους τραπεζοειδής πλάκα με όλες τις αίθουσες εκθεμάτων από τα Αρχαϊκά ως τα Ρωμαϊκά. Ο ημιώροφος καλύπτει εστιατόριο και αναψυκτήριο με θέα στην Ακρόπολη.

Η στέψη του κτιρίου αποτελείται από την αίθουσα του Παρθενώνα γύρω από ένα αίθριο στη θέση του σηκού. Τα στοιχεία του εξωτερικού υαλοπετάσματος προσφέρουν ιδανικές συνθήκες φωτισμού γλυπτών σε άμεση θέα από και προς το βράχο της Ακρόπολης απ' όπου τα μάρμαρα του Παρθενώνα θα είναι ορατά.

Το γυάλινο πέτασμα σχεδιάστηκε για να προστατεύει τα γλυπτά και τους επισκέπτες από την υπερβολική ζέστη και το φως. Ο προσανατολισμός των εκθεμάτων, θα είναι ακριβώς όπως στον

Παρθενώνα, καθώς και η τοποθέτησή τους θα δώσουν τη δυνατότητα να γίνει αντιληπτή η επιτυχής αναπαράσταση των μνημείων της Ακρόπολης.

5. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ ΣΤΟ ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

Η προσέλαση από τη Διονυσίου Αρεοπαγίτου, κάτω από ένα ελεύθερο στέγαστρο ύψους 10 μ., οδηγεί στην είσοδο του Μουσείου. Ο χώρος των ανασκαφών δίπλα υπογραμμίζει την ύπαρξη της πόλης των Αθηνών των Ελληνιστικών, των Ρωμαϊκών και των Βυζαντινών χρόνων. Ο χώρος θα είναι επισκέψιμος ελεύθερα αλλά και απευθείας από το Μουσείο με ανελκυστήρες κοινού. Το κτίριο από τον δρόμο θα αποκαλύπτεται σταδιακά, ενώ από την Ακρόπολη θα φαίνεται άμεσα, με το δώμα της αίθουσας του Παρθενώνα να δημιουργεί την πιο σημαντική του όψη.

Οι άξονες του κτιρίου καθορίζονται στη στέψη από την αίθουσα του Παρθενώνα που ακολουθεί τον προσανατολισμό του μνημείου στο βράχο της Ακρόπολης. Στο δεύτερο και μεγαλύτερο εκθεσιακό επίπεδο, το περίγραμμα προκύπτει από τα δεσμευτικά όρια των ιδιοκτησιών για απαλλοτρίωση, του διατηρητέου κτιρίου Weiler και της γραμμής του υπόγειου Μετρό.

Η ραχοκοκαλιά του κτιρίου είναι δύο παράλληλες γραμμές πυρήνων 5X60 μ. που αποτελούνται από ανελκυστήρες, σκάλες πυρασφάλειας, μηχανολογικά περάσματα και χώροι υγιεινής κοινού.

Ο χώρος εισόδου καταλήγει στην κεντρική σκάλα, στις κυλιόμενες και στη ράμπα των ευρημάτων των Κλιτύων, που οδηγεί στον νότιο χώρο των Αρχαϊκών. Στη συνέχεια ακολουθεί η άνοδος, στην περίβλεπτη αίθουσα του Παρθενώνα. Μετά την περιδιάβαση στον χώρο της πομπής της ζωφόρου, των μετωπών και των αετωμάτων, ο επισκέπτης σταματά στις κόρες του Ερεχθείου, πριν από τα Ρωμαϊκά εκθέματα, διέρχεται μέσω των ευρημάτων των Κλιτύων και καταλήγει πάλι στον χώρο εισόδου.

Παράλληλα με τις εκθεσιακές αίθουσες υπάρχουν οι βοηθητικοί χώροι που κάνουν την περιήγηση άνετη και εκπαιδευτική. Στο ισόγειο υπάρχει χώρος πωλητηρίου ειδών ΤΑΠΑ, αναψυκτήριο, αίθουσα διαλέξεων και μεγάλη αίθουσα περιοδικών εκθέσεων. Στο ημιεπίπεδο πάνω από τα Αρχαϊκά υπάρχει βόρεια, με θέα την Ακρόπολη, εστιατόριο, δεύτερο αναψυκτήριο, δεύτερο πωλητήριο και χώρος ανάπαυσης των επισήμων. Στο επίπεδο της αίθουσας του Παρθενώνα, στο χώρο του σηκού, διαμορφώνεται αίθουσα πολυμέσων.

Σκοπός της περιήγησης του Μουσείου είναι να αποκτηθούν οι απαραίτητες γνώσεις πριν από την επίσκεψη στον αρχαιολογικό χώρο της Ακρόπολης. Στόχος των μελετητών είναι το Μουσείο να αποτελέσει ένα ζωντανό κτίριο με παρατεταμένο ωράριο λειτουργίας και των ανεξάρτητων βοηθητικών χώρων έως τη νύχτα.

6. ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ

6.1 Στάθμη +5 (+101,47)

Δώμα της Αίθουσας του Παρθενώνα

Το δώμα της αίθουσας του Παρθενώνα θα αποτελέσει την πιο σημαντική όψη του κτιρίου, γιατί θα φαίνεται ολόκληρο από την Ακρόπολη. Η επιφάνεια του δώματος θα είναι καθαρή από μηχανολογικές εγκαταστάσεις που θα ενταχθούν στους μακρόστενους πυρήνες 5,00X60,00 χαμηλωμένους κατά 2,50 μ. από την αίθουσα του Παρθενώνα.

Στη μέση του δώματος θα διακρίνεται το κενό του μεγάλου αιθρίου (περίπου 12X24), ενώ στο σύνολό της η επιφάνεια του δώματος θα είναι επενδυμένη με γυαλί, όπου εντεταγμένες λουρίδες φεγγιτών οροφής θα εξασφαλίζουν τον φυσικό φωτισμό της ζωφόρου και των αετωμάτων.

6.2 Στάθμη +4 (+97,67)

Μηχανολογικός Ημιώροφος

Θα διαμορφωθεί γύρω από το αίθριο του σηκού του Παρθενώνα ένας μηχανολογικός ημιώροφος πάνω από τους μακρόστενους πυρήνες, τους χώρους κάθετης κυκλοφορίας και την αίθουσα πολυμέσων.

6.3 Στάθμη +3 (+93,50)

Η αίθουσα (περίπου 40X84) διαχωρίζεται σε δύο βασικά τμήματα:

Η αίθουσα (περίπου 40X84) διαχωρίζεται σε δύο βασικά τμήματα. Εξωτερικά και περιβλεπτα θα είναι η αίθουσα που θα στεγάσει τα σωζόμενα ανάγλυφα του Παρθενώνα. Εσωτερικά, στον χώρο του σηκού, διαμορφώνονται οι βοηθητικοί χώροι γύρω από το αίθριο με γυάλινη οροφή και δάπεδο. Στον άξονα ανατολής-δύσης θα είναι οι πυρήνες κάθετων διελεύσεων με ανελκυστήρες διάφορων χρήσεων, σκάλες ασφαλείας, μηχανολογικά περάσματα και χώροι υγιεινής.

Στην ανατολική πλευρά θα υπάρχει αίθουσα πολυμέσων, ενώ στη δυτική θα υπάρχουν η κύρια σκάλα με κυλιόμενες εκατέρωθεν και ανελκυστήρες (δύο κοινού, ένας προσωπικού και ένας επισήμων).

Οι επισκέπτες θα πρέπει να διασχίσουν τον χώρο του αιθρίου για να εισέλθουν στην αίθουσα του Παρθενώνα, στη θέση των τμημάτων της ζωφόρου που λείπουν. Όπως τα ανάγλυφα της πομπής τοποθετούνται σε ύψος καλής θέασης επισκεπτών (1,50 μ.), η έλλειψη ανάγλυφων καθορίζει τη διαδρομή που θα ακολουθήσει το κοινό, για να κάνει την πλήρη κυκλική περιήγηση επιστρέφοντας στο σημείο εκκίνησης.

Το εξωτερικό υαλοστάσιο εξασφαλίζει τη διαφάνεια του χώρου.

6.4 Στάθμη +2 (89,00)

Ημῖς ἐπὶ πλεονεξίας

Ημιεπίπεδο Εσπιατορίου
Στα δύο άκρα διαμορφώνεται πωλητήριο και παρασκευαστήριο, ενώ στη μέση ορίζεται ο χώρος του εσπιατορίου και του αναψυκτηρίου τα οποία επεκτείνονται σε υπαίθριο δώμα-οροφή του στεγάστρου ανασκαφών (περίπου 30Χ30).

στεγάστρου ανασκαφών (περίπου 30X30). Στο κέντρο αυτού του επιπέδου, μεταξύ των δύο πυρήνων, υπάρχει δυτικά η κεντρική σκάλα με τις κυλιόμενες εκατέρωθεν και ένα μεγάλο κενό με θέα κάτω, προς τις κόρες του Ερεχθείου και τη ράμπα των Κλιτύων.

6.5 Στάθμη +1 (+84,00)

Αίθουσες Αρχαϊκών και άλλων εκθεμάτων

Αίθουσες Αρχαϊκών και άλλων εκθεμάτων
Οι δυτικές σκάλες κινούνται με κατεύθυνση την αίθουσα του Παρθενώνα, περνώντας πάνω από τον εξώστη με τις κόρες του Ερεχθείου. Δυτικά ο εξώστης αυτός με δύο ελαφρές ράμπες συνδέεται με το πλατύσκαλο των κυλιόμενων.

το πλατύσκαλο των κυλιόμενων.
Η ράμπα των Κλιτύων οδηγεί σε μία σκάλα πλάτους περίπου 12 μέτρων με κατάληξη τη στάθμη της αίθουσας των Αρχαϊκών.

της αίθουσας των Αρχαϊκών.
Βόρεια υπάρχουν εκθεσιακοί χώροι των υπόλοιπων Μετα-Παρθενωνίων ευρημάτων και των Ρωμαϊκών.

Ρωμαϊκών.
Η δυτική και η ανατολική πλευρά ορίζονται από οδοντωτές παρειές που αφενός κατευθύνουν το βλέμμα προς την Ακρόπολη και αφετέρου με τις αδιαφανείς πλευρές (από φύλλα θερμοηλεκτρικής μόνωσης επενδυμένης με ανοξείδωτο χάλυβα ματ) προσφέρουν προστασία από τον ήλιο.

6.6 Στάθμη 0 (+79,00)

Είσοδος, Ράμπα Κλιτύς και Περιοδικές Εκθέσεις

Είσοδος, Ράμπα Κλιτύς και Περιοδικές Εκθέσεις
Από τη Διονυσίου Αρεοπαγίτου η πρόσβαση των επισκεπτών γίνεται δίπλα από τον χώρο των Ανασκαφών, κάτω από το μεγάλο στέγαστρο. Οι εισερχόμενοι (που προμηθεύονται τα εισιτήρια εξωτερικά του κτιρίου), μόλις περάσουν τον έλεγχο ασφαλείας, βρίσκονται στον κύριο προθάλαμο εισόδου όπου υπάρχουν κέντρο πληροφοριών, βεστιάριο, πωλητήριο ειδών ΤΑΠΑ, αναψυκτήριο και έλεγχος εισιτηρίων. Στη συνέχεια μετά τον έλεγχο θα συναντήσουν τις δύο κυλιόμενες σκάλες και τους ανελκυστήρες.

και τους ανελκυστήρες.
Στο ίδιο επίπεδο διαμορφώνεται αίθουσα διαλέξεων-προβολών και αίθουσα περιοδικών εκθέσεων.
Η άνοδος στις αίθουσες των εκθεμάτων πραγματοποιείται από ράμπα πλάτους 12 μέτρων, η οποία θα είναι ταυτόχρονα και εκθεσιακός χώρος των ευρημάτων των Κλιτύων της Ακρόπολης. Η ράμπα έχει κλίση 5% και δάπεδο γυάλινο.

6.7 Στάθμη -1 (+72,20)

Α' Υπογειο

Χώρος Ανασκαφών και Αρχαιολογικής Αποθήκης

Η πρόσβαση στον χώρο των ανασκαφών επιτυγχάνεται είτε με ανελκυστήρα από το χολ εισόδου είτε εξωτερικά με κλίμακα. Η περιήγηση των επισκεπτών γίνεται με διαδρόμους ελαφριάς κατασκευής πάνω από το επίπεδο των ανασκαφών.

Στο υπόλοιπο τμήμα του κτιρίου δημιουργούνται χώροι Η/Μ εγκαταστάσεων, γραφεία διοίκησης, αποθηκευτικοί και λοιποί βοηθητικοί χώροι.

6.8 Στάθμη -2 (+69,00)

Β' Υπογειο

Στάθμευση και Χώροι Μηχανολογικών

Ράμπα αυτοκινήτων πλάτους 3,50 μ. οδηγεί στον υπόγειο χώρο στάθμευσης 30 αυτοκινήτων και στον συνεχόμενο χώρο καταφυγίου.

Στην ίδια στάθμη διαμορφώνεται χώρος για τα ψυκτικά μηχανήματα, τον ηλεκτρικό υποσταθμό και τους λοιπούς βοηθητικούς χώρους.

6.9 Στάθμη -3 (+63,50)

Γ' Υπογειο

Μηχανολογικοί Χώροι

Εδώ τοποθετούνται οι κεντρικές κλιματιστικές μονάδες, το αντλιοστάσιο πυρόσβεσης και ύδρευσης και το λεβητοστάσιο. (Στο ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΕΙΧΝΟΝΤΑΙ ΜΟΝΟ 2 ΥΠΟΓΕΙΑ)

7. ΕΙΣΗΓΗΣΗ

ΑΝΤΙ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΠΟΥ ΕΓΚΡΙΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΚΑΕ

Η πρόταση ανταποκρίνεται με επιτυχία στις απαιτήσεις του κυρίου του έργου, δεδομένου ότι:

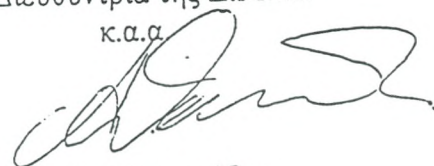
- ενσωματώνει την τοπική ανασκαφή στο Μουσείο, ώστε τα αρχιτεκτονικά ευρήματα να αναδειχθούν ως ένα μουσειακό έκθεμα·
- χρησιμοποιεί το φυσικό φως και δημιουργεί την αίσθηση ανοικτού περιβάλλοντος·
- επιτυγχάνει την ισόρροπη σχέση ανάμεσα στην αρχιτεκτονική του Μουσείου και των αρχαίων κτιρίων στον βράχο της Ακρόπολης·
- εντάσσει με απόλυτη επιτυχία το Μουσείο στο άμεσο αλλά και στο ευρύτερο αστικό περιβάλλον·
- δίνει τη δυνατότητα στον επισκέπτη να βλέπει συγχρόνως τα αρχιτεκτονικά γλυπτά του

Παρθενώνα στο νέο Μουσείο και τον ίδιο τον Παρθενώνα στην Ακρόπολη.

Κατόπιν αυτών εισηγούμαστε την έγκριση της προμελέτης του νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Ακρόπολης.

Η Διευθύντρια της Δ.Μ.Μ.

κ.α.α

Αθηνά Αθανασιάδου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
Συνεδρίαση: 13 / 27-3-2002

Θέμα 1ο : Έγκριση ή μη ~~αρχιτεκτονικής~~ προμελέτης του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως.

Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο

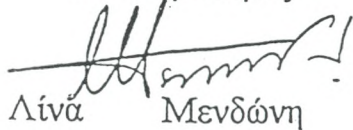
ΑΦΟΥ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ:

- α) Τον ΚΝ 5351/32 «Περί Αρχαιοτήτων»
- β) Την εισήγηση του αρμοδίου εισηγητή επί του θέματος
- γ) Τα στοιχεία του σχετικού φακέλου

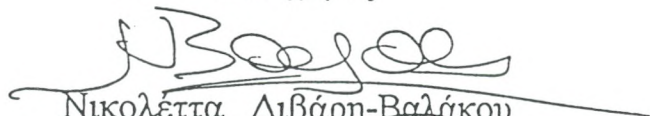
Μετά από συζήτηση γνωμοδοτεί ομόφωνα υπέρ της εγκρίσεως της ~~αρχιτεκτονικής~~ προμελέτης του Νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Ακροπόλεως, σύμφωνα με την εισήγηση της Διευθύνσεως Μελετών Μουσείων και της Διευθύνσεως Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων.

Η αναλυτική συζήτηση του θέματος καταγράφεται στα επίσημα πρακτικά της συνεδρίασης 13 / 27-3-2002, που βρίσκονται στο αρχείο της Γραμματείας του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου.

Η Πρόεδρος

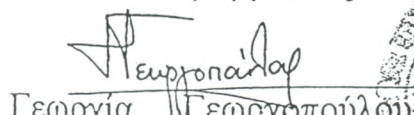

Λίνα Μενδώνη

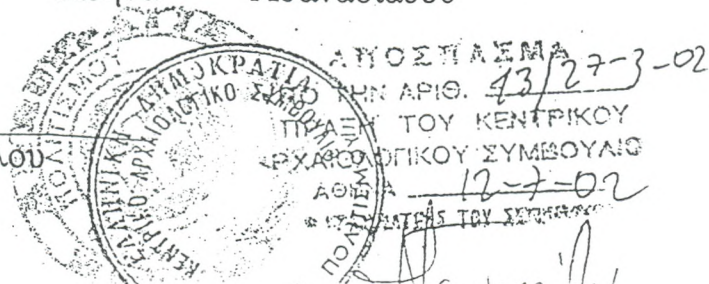
Οι Εισηγητές

Νικολέττα Διβάρη-Βαλάκου

Αθηνά Αθανασιάδου

Η Γραμματέας

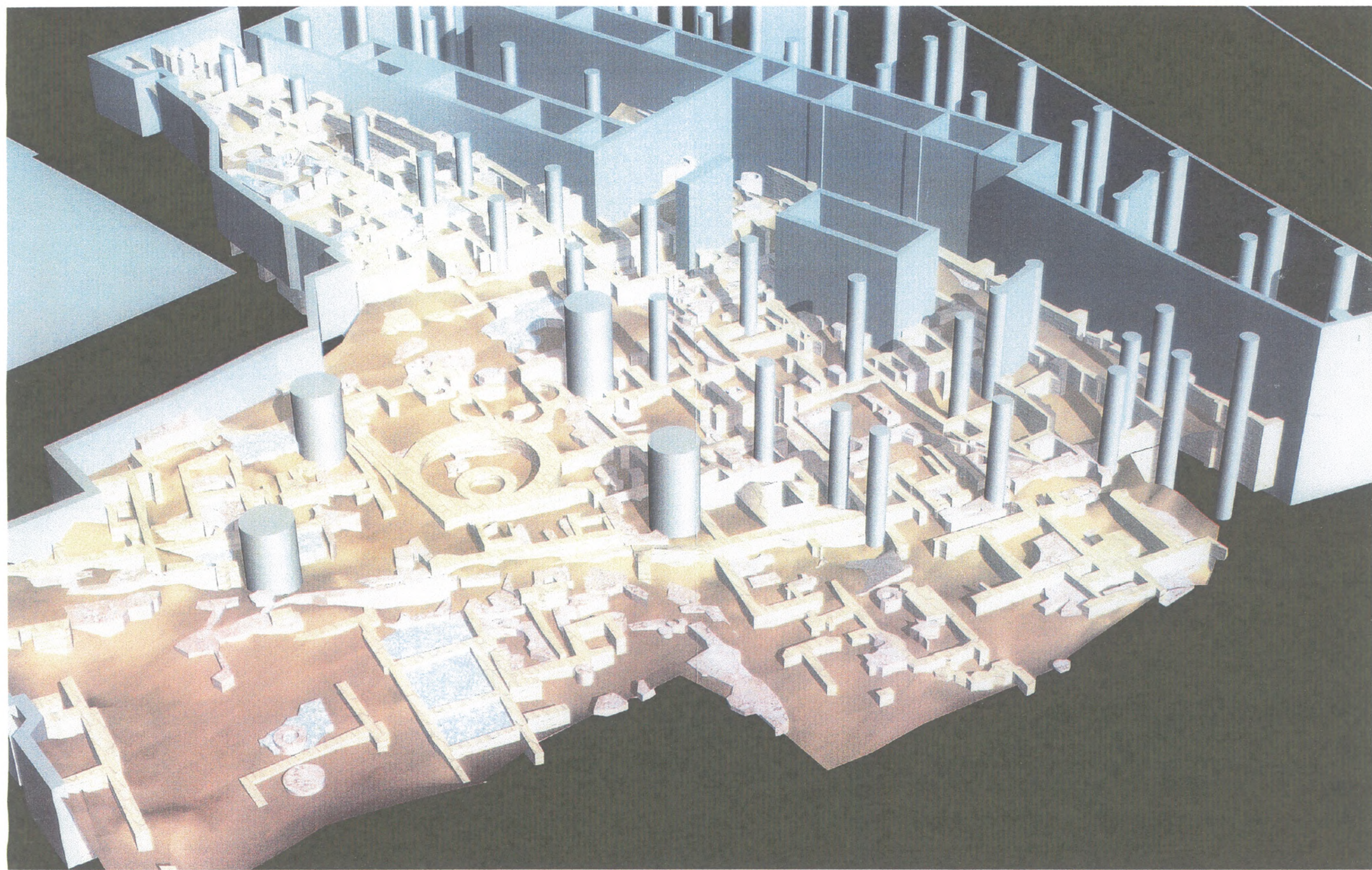

Γεωργία Γεωργοπούλου

ΑΠΟΨΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ
2000

ΣΧΕΔΙΑΣΜΕΝΟ ΚΤΙΡΙΟ

ΑΠΟΨΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ
2002

ΑΠΟΨΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ
10-10-2002